

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

İşsizlik və maaş problemi - elə dəyişikliklər olacaq ki...

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 fevral 2024-cü il Cümə № 30 (8403) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Aİ-də bizi gözləyirlər, Turana doğru!

Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilmək yolunda

yazısı səh.7-də

Azərbaycanın qarşısındakı 7 ildə 4 əsas hədəfi

yazısı səh.9-da

Paşinyan ordusunu "5-ci kolon"dan təmizləyir

yazısı səh.4-də

Münhen konfransında Qarabağ müzakirələri

yazısı səh.5-də

Bəzi Qərb təşkilatlarının 7 fevral seçkisini gözdən salmaq cəhdi

yazısı səh.6-da

Ailədaxili qətlər - bəlkə də cəmiyyət özü "dəlidir"...

yazısı səh.3-də

Azərbaycandan "ağ xalatlılar" Almaniya axışır

yazısı səh.10-da

Dəyişikliklər və islahatlar anonsu

yazısı səh.11-də

Qətdən bir gün öncə polis Əhmədi niyə saxlayıb?

yazısı səh.3-də

İşsizlər və bağlanan iş yerlərinin sayı açıqlandı

yazısı səh.10-da

Daha bir məktəbli qızılca dan öldü

yazısı səh.2-də

Sərhədin delimitasiyası üçün iki variant var

yazısı səh.5-də

QURU SƏRHƏDLƏR UZUN MÜDDƏT BAĞLI QALA BİLƏR

Prezident "bir quş da uçmamalı" dediyi sərhədlərin qorunması ilə bağlı iki mühüm səbəbi açıqladı - ekspertlərin şərh

yazısı səh.13-də

Yeni Nazirlər Kabineti - kimlər gedir, kimlər qalır...

Gözlənilən kadr təyinatları ilə bağlı yeni iddialar yazısı səh.11-də

Borrelli Azərbaycan əleyhinə kimlər danışdırır?

yazısı səh.4-də

Sülhəddin Ətkər

Sərhəddəki hadisələr Xəzərə nəzarətə görədir - politoloq gizlinləri açır

yazısı səh.8-də

Tomas de Vaalın dəyişən "val"ı

yazısı səh.12-də

Prezidentdən Arif Paşayevə təbrik

Prezident İlham Əliyev akademik Arif Paşayevə təbrik məktubu göndərüb.

Məktubda deyilir:

"Hörmətli Arif müəllim! Sizi 90 illik yubileyiniz münasibətilə səmimi-qəlbən təbrik edirəm. Görkəmli nəslin nümayəndəsi və ailə dəyərlərini uca tutan şəxsiyyət kimi Sizin alicənablıq, sadəlik və xeyirxahlıqla səciyyələnən şərəfli həyat yolunuz əsl ziyalılığın parlaq nümunəsidir.

Siz Azərbaycan elminin inkişafında mühüm xidmətləri ilə tanınan dəyərli alimlərimizdənsiniz. Nüfuzlu təhsil təşkilatçısı kimi göstərdiyiniz tədqiqatçı fəaliyyət zəngin və səmərəli elmi yaradıcılığınızı üzvi surətdə tamamlayır. Azərbaycan Milli Aviasiya Akademiyasının rektoru olaraq mülki aviasiyamız üçün yüksəkixisaslı kadrların hazırlanmasında, habelə akademiyanın regionun mötəbər ali təhsil müəssisələrindən birinə çevrilməsində böyük əməyiniz vardır. Çoxsaylı elmi nailiyyətləriniz və təhsilin inkişafındakı əvəzsiz xidmətləriniz həmişə yüksək qiymətləndirilmişdir. Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik və işlərinizdə yeni-yeni müvəffəqiyyətlər arzulayıram".

Qəbul imtahanlarının vaxtı bilindi

Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən 2024-cü ildə keçirilməsi nəzərdə tutulan ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə qəbul imtahanları, sənəd qəbulu tarixləri, magistraturaya qəbul imtahanının II cəhdi, rezidenturaya qəbul, dövlət qullu-

ğuna qəbul, eləcə də digər imtahan və tədbirlərin tarixləri müəyyən olunub.

DİM-dən verilən xəbəyə görə, 2024-cü ildə ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının birinci cəhdi II və III ixtisas qrupları üzrə mayın 26-da, I və IV ixtisas qrupları üzrə iyunun 2-də keçiriləcək.

Ali təhsil müəssisələrinə tələbə qəbulu ilə bağlı ərizələrin qəbulunun birinci mərhələsi 2024-cü il martın 1-dən 15-dək həyata keçiriləcək. Ərizə qəbulunun 2-ci mərhələsi, yəni I, II, III və IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanının II mərhələsinin 1-ci cəhdi iştirak etmək istəyənlər 2024-cü il aprelin 15-dən mayın 6-dək imtahan vermək istedikləri ixtisas qrupunu seçərək qeydiyyatdan keçəcəklər. I, II, III və IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanının II mərhələsinin 2-ci cəhdi iştirak etmək üçün qeydiyyat isə mayın 31-dən iyunun 17-dək olan müddətdə aparılacaq.

II və III ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanların ikinci cəhdi iyunun 7-də, I və IV ixtisas qrupları üzrə iyunun 14-də keçiriləcək.

Səfirimiz Talibanın XİN başçısı ilə görüşdü

Azərbaycanın Əfqanıstana təyin edilmiş səfiri İlham Məmmədov Kabilə gedib. Bu barədə Taliban XİN-in nümayəndəsi Əbdül Kaxar Balxi "X" platformasında yazıb. Səfir Talibanın xarici işlər

naziri Əmir Xan Müttəqi ilə görüşüb.

Azərbaycanın Kabilədəki səfiri İlham Məmmədov xarici işlər naziri Əmir Xan Müttəqi ilə görüşdə Kabilədə səfirliyin açılması ilə bağlı rəsmi məktubu təqdim edib.

Qeyd edək ki, 13 yanvar 2021-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Əfqanıstanda səfirliyinin təsis edilməsi haqqında qanunu imzalayıb. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ötən ilin dekabrında illik mətbuat konfransında bildirib ki, Bakı 2024-cü ildə Kabilədə səfirlik açmağı planlaşdırır.

32 min müəllimin maaşı artırıldı

Ümumi təhsil müəssisələrinin direktorlarının aylıq əməkhaqqına şagird sayından asılı olaraq əlavələr tətbiq edilir.

Bu barədə Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən bildirilib. Qeyd olunub ki, əməkhaqqına əlavələrin tətbiq edildiyi direktorların rəhbərlik etdiyi müəssisələrdəki şagird sayı ölkədəki bütün şagirdlərin 64% -ni təşkil edir. "Bundan başqa, təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması nəticələrinə müvafiq olaraq keçən il 23 mindən çox, 2022-ci ildəkilərə görə isə 9 minə yaxın müəllimin əməkhaqlarına əlavələr tətbiq olunub", - açıqlamada deyilir.

Daha bir məktəbli qızılcaadan öldü - əhaliyə xəbərdarlıq

Məktəbin 8 C sinif şagirdi İbrahimova Nuray Süleyman qızının vaxtsız vəfatından kədərli, məktəb rəhbərliyi və pedaqoji heyətindən ailəsinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı veririk. Allah rahmat eləsin!

51 N-li tam orta məktəb

Bakı şəhəri Səbail rayonu 51 saylı orta məktəbin 8-ci sinif şagirdi qızılcaadan vəfat edib. Bakupost.az xəbər verir ki, məktəbin 8-ci sinif şagirdi, 14 yaşlı Nuray Süleyman qızı İbrahimova qızılca xəstəliyinin ağırlaşması səbəbindən həyatını itirib.

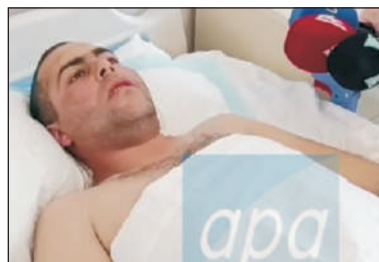
Səhiyyə Nazirliyi isə əhaliyə bir daha müraciət edərək qızılca xəstəliyinə həssas 11-40 yaşlı əhali qruplarını da infeksiyaya qarşı peyvənd olunmağa çağırır.

Nazirlikdən verilən məlumata görə, ötən ilin aprelindən baş-

layaraq, digər ölkələrdən gətirilmə hadisələrlə əlaqəli qızılca xəstəliyi halları Azərbaycanın müxtəlif regionlarında infeksiyanın yerli yayılmasına səbəb olub. Qeyd olunub ki, yaranmış epidemioloji vəziyyətin təhlili yoluxan-

ların böyük əksəriyyətinin qızılca xəstəliyinə qarşı heç vaxt peyvənd olunmayan və xəstəliyi keçirməyən şəxslərin olduğunu göstərir: "Qızılca infeksiyasından qorunmağın ən effektiv yolunun vaksinasıya olduğunu nəzərə alaraq, Səhiyyə Nazirliyi əhaliyə bir daha müraciət edərək, qızılca xəstəliyinə həssas 11-40 yaşlı əhali qruplarını da infeksiyaya qarşı peyvənd olunmağa çağırır".

Ermənilərin yaraladığı hərbcinin vəziyyəti necədir?

Fevralın 12-də Azərbaycan-Ermənistan sərti dövlət sərhədinin Zəngilan rayonu ərazisindən keçən hissəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının Zəngilan rayonunun Kolluqışlaq kəndi ərazisində yerləşən mövqeyində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Qafan rayonunun Nərin-And yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqeyindən açılan atəş nəticəsində hərbi qulluqçumuz yaralanıb.

Yaralanan Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçusu Pərviz Xəlilzadə 2001-ci ildə anadan olub. O, Bərdə rayonunun Qarayusifli kəndindəndir.

Atası hazırda Pərvizin vəziyyəti ilə bağlı da məlumat verib: "Şükür, vəziyyəti yaxşıdır. Biz anası ilə birlikdə rayona gəldik. İndi qardaşı yanındadır. Sabah yenə Bakıya qayıdacağıq.

Bir-iki günə oradan çıxarılıb, hərbi xəstəxanaya yönləndirəcəklərini dedilər. Həkimlərimiz də sağ olsunlar, Allah kömək olsun. Hər kəsə təşəkkür edirəm".

Azərbaycanda ən çox donuz bu rayonlarda saxlanılır

ötən ilin əvvəlində Azərbaycanda donuzların sayı 5130 olub. 2021-ci ildə isə Azərbaycanda 6 minə yaxın donuz saxlanılıb.

Son məlumatlara görə, Azərbaycanda ən çox donuz Qax (1266), Bakı (1092), Qəbələ (770), Naxçıvan (400) və İsmayılıda (201) saxlanılır.

Qax rayonunda donuzların sayında artım müşahidə olunur. Belə ki, 2022-ci ildə bu rayonda 1190 baş donuz saxlanılırdısa, ötən bu rəqəm 1266 baş olub. Əksinə, Bakıda donuzların sayında ciddi azalma olub. Paytaxtda saxlanılan donuzlar 2022-ci ildə 1632 başdan 1266 başa enib.

Ümumilikdə Azərbaycanda son 17 ildə donuzlar 3 dəfədən çox azalıb. Əgər 2007-ci ildə ölkədə 18676 baş donuz olubsa, ötən il bu rəqəm 4469-a enib.

Müharibə əlilləri və şəhid ailələri evlə təmin olunacaq - sərəncam

2023-cü ildə aparılan hərbi əməliyyatlar zamanı ölümlə müəyyən edilmiş şəxslər və şəhid ailələri evlə təmin olunacaq. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı sərəncam imzalayıb.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yerli icra hakimiyyəti orqanlarında yaşayış sahəsinə ehtiyacı olan qismində uçota alınmış və 2020-2023-cü illərdə aparılan hərbi əməliyyatlar zamanı Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin, konstitusiyaya quruluşunun müdafiəsi ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər və şəhid ailələrinin 2021-2025-ci illər ərzində mərhələlərlə mənzil və ya fərdi evlə təmin edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla tədbirlər planını təsdiq edib həyata keçirəcək.

Misir Şahquliyev Vəkil ev dustağı edildi

Vəkillər Kollegiyasının üzvünün qanunsuz əməlləri ifşa edilib. Baş Prokurorluğun məlumatında bildirilir ki, Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyasının üzvü Misir Şahquliyev qanunsuz hərəkətləri ilə bağlı vətəndaş müraciəti əsasında Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Vəkillər Kollegiyasının iştirakı ilə araşdırma aparılıb.

Araşdırma zamanı Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Cinayət Məcəlləsinin 177.3.2-ci (külli miqdarda ziyan vurmaqla oğurluq) maddəsilə baxılan cinayət işi üzrə təqsirləndirilən şəxsin müqavilə əsasında müdafiəçisi qismində iştirak edən Misir Şahquliyevin öz həqiqi və ya güman edilən təsir imkanlarından istifadə etməklə məhkəmə Kollegiyasının qərarına qanunsuz təsir etmək imkanının olmasını bildirib təqsirləndirilən şəxsə yüngül cəza təyin olunması məqsədilə 15 min manat pul vəsaiti almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib. İş üzrə toplanmış ilkin sübutlar əsasında Misir Şahquliyev şübhəli şəxs qismində tutulmuş və ona Cinayət Məcəlləsinin 312-1.1-ci (vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə - nüfuz alveri) maddəsi ilə ittiham elan edilməklə, barəsində polisin nəzarəti altına verilmə növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Son zamanlar Azərbaycanda ailədaxili qətlərin sayı artmaqdadır. Fevralın 13-də baş verən faciə isə bütün ölkəni dəhşətə gətirib. 25 yaşlı Əhməd Əhmədovun ailəsinin 5 üzvünü xüsusi amansızlıqla qətlə yetirməsinin səbəbləri hələ də dəqiq bilinmir.

Ailədaxili qətlər niyə artır?

Psixoloq Ülviyyə Mur-tuzova "Yeni Müsavat"a qətlərin çoxalması səbəblərindən danışdı. O deyib ki, əgər şəxsdə psixoloji, patoloji, psixoz pozuntu yaşanılırsa, bu artıq paranoid şəxsiyyət pozuntusu sayılır: "Demək ki, ailədə çox vaxt "niyə bunu etdin" deyə qınamalar, danlaqlar, mühakimələr həddən artıq çox olur, buna görə də şəxsiyyət pozuntusu olan insanlarda birinci qıcıq yaranan onun ailəsi olur. Hər dəfə öz fikirlərini bölüşməkdən yayınanda, "danişsam belə məni anlamayacaqlar" deyən pasiyentlər var ki, kənar şəxslərlə ünsiyyətə üstünlük verirlər. Bu da əsasən ailədən qaynaqlanır. Əslində ailə övladı ilə dost olmağa çalışmalıdır. Onu nədəsə günahlandırmaqda, acizlikdə, zəiflikdə, bacarıqsızlıqda, yetərsizlikdə günahlandırdıqca, uşaqlarda yetərsizlik kompleksi yaranır. Təbii ki, bu kompleksi yaşayan övlad bütün yaşanan problemlərin səbəbini doğmağalarında görməyə başlayır. Artıq ona nə desələr belə, "məni kimlərsə yanında rüsvay etdin", yaxud valideynlər övladlarını yaşıdları ilə müqayisə edərsə, "onda bu bacarıq var, səndə yoxdur" demək birbaşa uşaqların mərkəzi sinir sisteminə təsir edir. Bundan sonra artıq hiddətlənmiş övlad həyata olan küskünlüyünü, yaşadığı bütün uğursuzluqları, düşdüyü acizə durumunun səbəbkarını valideyndə görür və birinci qisası ondan almağı düşünür. Təkrar edərsən, bu pozuntunu yaşayan insanlar üçün birinci düşmən ailəsidir. Əgər ailə övladını bu vəziyyətə gətirirsə, deməli, bu, ailənin günahıdır. Əslində uşaqlarda dəyişiklik özünü 8-13 yaşında göstərməyə başlayır. Uşağı valideyn qədr tanıyan yoxdur. Valideyn uşağını mütəxəssisə göstərmirsə və sağlamlığı üçün şey göstərmirsə, ötüb keçər deyirsə, problem getdikcə daha da artır. Son dövrlərdə bununla bağlı çox sayda faktlar oldu, ailə üzvlərini qətlə yetirənlər çox oldu. Hətta həyat yoldaşlarını avtomobilə oturdub maşını sürətlə idarə edərək "mən də, o da ölsün" deyənləri də gördük. Kənar insanların mühakimə etməsi o qədər aqressiya yaratmış,

nəinki doğmalar. Ona görə bu tip pozuntu yaşayan insanlarda kin ailəsinə yönəlir. Heç kim aqressiya ilə dünyaya gəlmir, bu, sonradan yaranan hisslərdir. Əgər bunlar hər gün uşaqlarda formalaşırsa, bunu gören valideyn üstündən ötüb keçirsə, bundan da bəter faciə yaşanacaq".

Milli Məclisin deputatı Aqil Abbas mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Ailə və Uşaq Komitəsi, psixoloqlar, bu sahənin adamları fikirləşib çıxış yolu tapmalıdırlar: "Azərbaycanda demək olar ki, bıçaqlanma hər gün olur. Fikrimcə, ailə

Qətdən bir gün öncə polis Əhmədi niyə saxlayıb?

Xətai rayonunda öz ailə üzvlərini xüsusi amansızlıqla öldürən 25 yaşlı Əhməd Əhmədovla bağlı bəzi məqamlar açıqlanıb. Hüquq-mühafizə orqanlarından Musavat.com-a Əhməd Əhmədovun həqiqətən də ağır psixi xəstə olduğu və xüsusi müalicəyə ehtiyacı olduğu bildirilib.

təməllərimizi pozan, bu cür cinayət hadisələrinin baş verməsinin günahkarı özəl telekanallardır. Bütün özəl kanallarda eyni məsələni müzakirə edən verilişləri nəzərdə tuturam. Eləsi var iki veriliş aparır, səhər-axşam. Ailə dəyərlərini pozan bu verilişlərdən söhbət gedir. Müğənni olmaq üçün beş uşağını atıb qaçan, öz qardaşının arvadını götürüb qaçan qardaş - hamısı çıxarılır efirə. Televiziya o qədər insanların beyninə yeridilir, əxlaqın pozulmasının ən başlıca səbəbi budur. Sovet dövründə 4 barmaqdan uzun tiyəsi olan bıçağı gəzdirmək cinayət idi, soyuq silah sayılırdı. İndi təsəvvür edin, polis reydlər keçirir, kimisə saxlayır, cibini axtarır. O dəqiqə polisin üzərinə hücumu keçəcəklər. Bıçaq gəzdirmək qadağan olunmalıdır. Hələ bıçağı götürüb məktəbə aparırlar. Medianın üzərinə böyük məsuliyyət düşür".

Sosioloq Üzeyir Şəfiyev də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, ailə də bir cəmiyyətdir. Ailədaxili iqlim həmişə mötədil olmur, müxtəlif təsirlərlə fərqli atmosferdə ola bilər: "Bütün cəmiyyətlərdə və əksər ailələrdə münasibətlər fərqli at- mosferdə ola bilər. Sadəcə, bu situasiyaların rəşional tənzi-

lənməsinə ehtiyac var. Ailədaxili münasibətlərin bir çox səbəbləri ola bilər. Ailə daxilində status, rol gözləmələri sahəsində problemlər olur. Azərbaycanda ailədaxili münasibətlərin bir qismi qısqıncılıq səbəbindən, valideynlərin uşaqlara sevgini düzgün paylamaması və deməli, sevgi "aclığı" üzündən, uşaqları etiketləmək (yaxşı, pis, ağıllı, fərsiz kimi və s.), bir qismi maddi ehtiyac üzündən, eyni zamanda kənar müdaxilələr nəticəsində baş verə bilər. Konkret olaraq son hadisəni törədənəin sağlamlıq durumu ilə bağlı qonşuların, tanışlarının da dediyi kimi ciddi problem olub. Təəssüf ki, qətl törədənəin məlum hadisəyə qədərki davranışları, hüquqazidd əməlləri, onun ictimai təhlükəli durumu düzgün qiymətləndirilməyib. Qətl törədənəin psixobiografiyası, cinayət dosyesi çoxlu suallar doğurur. Bu baxımdan, hadisəyə hüquqi qiymət verildikdən sonra daha korrekt mən- zərə aydın olacaq".

Ekspert əlavə edib ki, bütövlükdə ailədaxili münasibətlərə təsir edən faktorlar çoxdur: "İlk növbədə ailədə psixoloji iqlim sağlamlıq olmalıdır. Əks halda, orada böyüyən uşaqlar travmalı böyüyür, cəmiyyətə kin püskü-

Ailədaxili qətlər - bəlkə də cəmiyyət özü "dəlidir"...

Ekspertlərə görə, qətlərin baş verməsində səbəb ailələrdir; **Aqil Abbas:** "Cinayətlərin sayının artmasında günahkar özəl telekanallardır"

rür. İkinci mühüm məqam uşaqların ekomühiti, yəni ət- rafi, sosiallaşma mühiti sağ- lam olmalıdır. Təəssüf ki, bu gün KİV-lərdə, sosial şəbəkələrdə cinayət aləminin "qəhrəmanları" sanki ideal- laşdırılır, uşaqlara kumir kimi təqdim olunur. Eyni zamanda sosial şəbəkələrdə, internet resurslarında aqressiyanın, intiharı körükləyən keyslər sərgilənir. Bu, həm qanuna, həm əxlaqa zidd davranışdır. Uşaq və yeniyetmələrin mə- nəvi-əxlaqi baxımdan sağ- lam formalaşması üçün ədə- biyyat da sözünü deməlidir. Çox əfsus ki, sarı informasi- ya, sarı mesaj ötürən "ədə- biyyat nümunələri" gündəmi zəbt edir, uşaq və yeniyetmə- lərə qeyri-sağlam yön verir. Ailədaxili böhranları, münasib- şələri tənzimləmək üçün ailə böhran mərkəzləri artmalı, funksional olmalı, bütün regi- onları əhatə etməlidir. Onlar sosial agentlər vasitəsilə be- lə münasibətləri ailələri qeydə almalı, onlarla çoxprofilli ko- manda ilə, o cümlədən sosial psixoloji iş aparılmalıdır. Ailə- lərə sosial dəstək layihələri davamlı olmalı, ailələr sağ- lam əsaslar üzərində qurul- malı, ailə quran zaman qan testi ilə yanaşı, psixoloji test də tətbiq edilməlidir."

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

"Lakin onun anası, 59 sayılı orta məktəbin direktoru Bیکə Əhmədova övladının xüsusi tipli xəstəxanada müalicə olun- masına illərlə imkan verməyib. Bunu da onunla əsaslandırırıb ki, oğlu xalq arasında "dəlixana" deyilən xəstəxanaya yatırılı- sa, onun karyerasına zərər gələrməmiş. Hər kəs deyəcəkmış ki, necə olur, məktəb direktoru öz övladını tərbiyə edə bilmir və onu dəlixanaya salırlar..." - deyər bildirilib.

Hüquq-mühafizə orqanlarındakı mənbə deyib ki, bu pro- ses illərlə davam edib və ağır psixi xəstə olan Əhməd Əhmə- dovun valideynləri gizli müalicə etdirləblər. Bu müalicədə lazım olan dərmanlar gizli yollarla, bəla qiymətə əldə edilib. Əh- məd isə bəzən heç dərmanlarını içmirmiş.

Məlumatla görə, qətdən bir gün əvvəl Əhməd Əhmədov Xətai rayonundakı polis bölmələrindən biri tərəfindən xırda xuliqanlıq hərəkətinə görə saxlanılmış: "Atası Mehman Əh- mədov 35 sayılı bölməyə gedib və orada polislərə yalvarıb ki, oğlunu sutkalığa salmasınlar. Deyib ki, Əhmədin epilepsiya- sı var, polisdə qalsa, epilepsiyası tutacaq və ölə bilər. Bu- nunla da oğlunun azad olunmasına nail olub. Əgər o bilsəydi ki, Əhməd polisdən çıxıb, 24 saat sonra bütün ailəsinə qətl edəcəək, yəqin ki, belə faciəvi səhvə yol verməzdi".

Bu məqamda artıq hər kəsə məlum olan bir detallı xatırla- daq ki, Əhməd Əhmədov 15 yaşında olarkən bir yeniyetmə- ni xüsusi amansızlıqla bıçaqlayıb, onun şikəst qalmasına sə- bəb olmuşdu. Həmin zaman da ailəsi onu qoruyaraq qarşı tərəflə barış əldə etmiş və Əhmədi cəzadan qorumuşdu.

İddiaya görə, valideynləri Əhməd Əhmədovdan qorxur- muş. Çünki onun tez-tez tutmaları olub və bu zaman özündə olmayıb, aqressiv davranıb, idarəolunmayan hərəkətlərə yol verib. Ona görə də valideynləri Əhmədə ayrı bir yerdə ev alıb, onu təmir etdirib, oraya köçürüblər. Üstəlik, ona maşın da alıblar, gündəlik də 30 manat pul veriblər.

Əhmədovlar əslən Qazağın Daş Salahlı kəndindəndir. O da məlum olub ki, Əhməd Əhmədov ona "dəli" deyilməsindən çox qəzəblənirmiş. Digər bir məlumata görə, Əhmədin qətl törətməsinin bir fraqmentini çəkib yayan qonşu qadın olub. O, videonu çəkməzdən öncə 102 xidmətinə məlumat veribmiş.

Hüquq-mühafizə orqanlarından bildirilib ki, Əhməd 1997-ci il təvəllüdlü bacısı Elmira Əhmədovanı və onun 5 yaşlı qızını boğazlarını bıçaqla kəsərək, atasını, anasını və azyaşlı qardaşı Məhəmməd Əhmədovu isə balta ilə başları- nı əzərək öldürüb.

Son aylar Avropa Birliyinin Azərbaycanla bağlı qismən obyektiv mövqedən sapımın Ermənistanı tərəf sürüşməsinin səbəbləri bəllidir. Qərbi Ermənistanı himayəsini göstərmək üçün İrəvanı sığallayır.

Avropa Birliyi Şərl Mişelin vasitəsilə simasını qorumağa çalışmışdı, amma maskaları gözləndiyindən daha tez cırdı, ermənipərəst niyyətləri göründü.

Borrel Avropa İttifaqında ki qoca "qırğı"lardan biridir. Nə təsadüf ki, Borrel İspaniyada separatçı bölgədə-Kataloniyada doğulub. Yene də nə təsadüf ki, Borrel ermənilərin saxta soyqırımının günündə-24 aprelə bu işıqlı dünyaya gəlib. Üç il də anti-Azərbaycan mövqeyi ilə seçilən Avropa Parlamentinə sədrlik edib, 2019-cu ildən isə Avropa İttifaqının "xarici işlər naziridir", rəsmi olaraq isə vəzifəsi Aİ-nin Xarici İşlər və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Ali Nümayəndəsidir.

Borrel ötən ilin dekabrında Avropa İnsan Haqları Forumundakı çıxışı zamanı "Dağlıq Qarabağda" "etnik təmizləmə və yerli əhalinin məcburi deportasiyası məsələsindən" danışmışdı. Ermənistan tərəfi ərazidən getmiş ermənilərin sayının 100 min nəfər qeyd edildiyi halda, Borrel 150 min nəfərdən bəhs etməkdən utanmamışdı. Fevralın 13-də isə Borrel Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla birgə mətbuat konfransı zamanı Azərbaycan əleyhinə yenə əsassız iddialar və ittihamlar səsləndirib. Borrel hərbi təcavüz törətmiş Ermənistan tərəfinə bəraət qazandırmaya çalışıb.

"Avropa İttifaqının ali nümayəndəsinin silahlı qüvvələrin geri çəkilməsi barədə heç bir praktiki əhəmiyyətə malik olmayan təklifi təəssüf doğurur. Aİ tərəfi nəzərə almalıdır ki, Ermənistan tərəfindən sərhəddə "Avropa İttifaqı Missiyası himayəsi" al-

tında yerləşdirilmiş muğdular Azərbaycan hərbiçilərinin və mülki əhalisinin həyatına təhdiddir". Bu isə Azərbaycan XİN-in bəyanatından bir sitatir.

"Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunu könüllü olaraq tərk etmiş erməni əsilli sakinlərin məcburi köçkün kimi qələmə verilməsi və Azərbaycanın ərazisi olan bu bölgəyə münasibətdə "Dağlıq-Qarabağ" kimi mövcud olmayan adlardan istifadə edilməsi qəbul edilməzdir. Bir daha təəsüflə qeyd edirik ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şərl Mişelin sülhə yönəlmiş təşəbbüslərinə baxmayaraq, xarici əlaqələr və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndə birtərəfli ermənipərəst mövqeyə tutaraq Azərbaycanla Avropa İttifaqı təsisatları arasında uçuşum yaradır və özünü nəticə etibarilə, Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesindən tamamilə təcrid edir", - məlumatda qeyd edilib.

Borrel Azərbaycan əleyhinə kim(lər) danışdırır? Onun bu davranışı Avropa İttifaqı platformasında Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqlarını engelleyirmi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şərl Mişelin Prezident İlham Əliyevi yenidən Prezident seçilməsi münasibətilə təbrik etməsi müsbət hal kimi dəyərləndirildi və bundan sonra sülh danışıqlarının Avropa İttifaqı platformasında həyata keçiriləcəyi ehtimalı yüksəldi. Belə ümidlər yarandı ki, yəqin Avropa İttifaqı Azərbaycana münasibəti müsbətə dəyişəcək. Lakin cəmi bir neçə gün sonra Cozef

Borrel Azərbaycan əleyhinə kimlər danışdırır?

Politoloq: "Nə zaman Aİ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər müsbət məcraya yön alır, Borrel ermənipərəst bəyanatlar səsləndirir"

Borrel münasibətləri soyuqlaşdıracaq və sülh danışıqlarının Avropa İttifaqı platformasında aparılmasına zərbə vuran anti-Azərbaycan mövqeyini yenidən nümayiş etdirdi: "Sanki Borrel bununla Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşmasının qarşısını almaq, Avropa İttifaqı platformasında sülh danışıqlarını engəlləmək üçün bu addımı atmış oldu. Belə görünür ki, Borrel bunun üçün sifariş verilib və o, ya ermənilərin, ya da güclü ermənipərəst hansısa qüvvənin iradəsi ilə hərəkət edir. Biz bundan öncələrdə də Borrelin haqsız, anti-Azərbaycan mövqeyinin şahidi olmuşuq. Faktiki olaraq erməni separatizminə haqq qazandırmaya cəhd etməsi, sülh sazişi imzalamıqdan yayınan Ermənistanı müdafiə etməsi onun Avropadakı güclü

erməni lobbisi tərəfindən və anti-Azərbaycan mövqeyində olan daha yüksək siyasi dairələr tərəfindən idarə edildiyi fikrini yaradır. Onun sifarişlə danışdığı şübhəsizdir və diplomata yaraşmayan iddialar irəli sürməklə məşğuldur. Biz Avropa İttifaqında da korruptsiyalı müəyyən dairələrin olduğunu bilir. Bunu təbiri biz yox, dünya bilir. Belə anlaşılar ki, Cozef Borrel korruptsiyalı qrupun parlaq nümayəndələrindəndir. Onun qərəzli anti-Azərbaycan fikirlərinin arxasında hansısa dairələrdən aldığı maliyyə dayandırılır".

Ç.Qənizadə vuruladı ki, ancaq Borrel nə qədər Azərbaycana qarşı böhtanlar, beynəlxalq hüquqa zidd iddialar irəli sürsə də bütün bunlar Azərbaycanın haqlı mövqeyinə təsir etməyəcək.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov bildirdi ki, Borrel sülh prosesini pozmaq üçün çalışır: "Həqiqət naminə qeyd edək ki, Mişelin obyektiv yanaşması, rəşional davranışı xüsusi diqqət çəkir. Lakin Şərl Mişeldən fərqli olaraq Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali komissarı Cozef Borrel

qərəzli, pozucu münasibətlə diqqət çəkir. Azərbaycan tədqiqatçıları ciddi araşdırmalar aparmalıdır ki, bu yanaşmanın səbəbi haradan qaynaqlanır. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında strateji münasibətlər var. Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula Fonder Leyn Azərbaycana səfəri çərçivəsində enerji tədarükünün həcmi iki dəfə artırılmasına dair saziş imzalandı. Avropa İttifaqı Cənubi Qafqazda Azərbaycanın yerini və rolunu ciddi qiymətləndirir. Azərbaycanın Şərqlə Qərbi arasında nəqliyyat bağlantılarında önəmli həlqəni təşkil etdiyini bilir. Avropa İttifaqı Azərbaycan olmadan şərqlə genişlənmə bilməz. Mərkəzi Asianın açarı da Azərbaycandır. Bütün bu geostrateji üstünlükləri ona görə sadalayırıq ki, Avropa İttifaqının bir sıra rəsmilərinin ümumi Brüssel

lin maraqlarından kənar yanaşmaları müşahidə olunmaqdadır. Borrel də məhz Avropa İttifaqının ümumi maraqlarından kənara çıxan bəyanatlar verməkdədir".

I.Hüseynov hesab edir ki, bu bəyanatlar sanki hansısa Aİ-yə qarşı olan qüvvələrin sifarişli ilə, onların istəklərinə uyğun səsləndirilir: "Nə zaman Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlər müsbət məcraya yön alır, Borrel ortaya çıxır və qərəzli anti-Azərbaycan və ermənipərəst bəyanatlar səsləndirir. Bu, qətiyyətlə təsadüfi deyil. Avropa İttifaqı Azərbaycanın necə gerekli ölkə olduğunu yenidən qiymətləndirməli və Cozef Borrel kimi pozuculuq edən rəsmiləri zərərli yoldan döndərməlidir. Təəsüflər olsun ki, Borrel nə qədər təcürbəli siyasətçi olsa da Avropa İttifaqının, ümumi Qərbin maraqlarından kənar mövqeyə sərgiləyir. Bununla da Avropa İttifaqı platformasında sülh danışıqlarını engelleyir, Azərbaycanın Brüsselə olan etimadını azaldır. Bizim artıq Borrel kimi sinin mövqeyi qoyduğu bir instituta etimadımız azalır və orada aparılan danışıqlar mənasızlaşır, öz əhəmiyyətini itirir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Paşinyan ordusunu "5-ci kolon"dan təmizləyir

Erməni mediası yazır ki, rusiyapərəst hərbiçiləri "NATO kadrları" əvəzləyir

Iki gün əvvəl Ermənistan silahlı qüvvələrinin sıralarında bir sıra kadr dəyişiklikləri baş verib. Bu barədə Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan sosial şəbəkədəki səhifəsində yazıb. Silahlı qüvvələrin baş qərargah rəisi 3 yeni müavin təyin edilib, 3 idarə rəisi dəyişdirilib. 30 ildən artıq silahlı qüvvələrdə müxtəlif vəzifələrdə çalışmış birinci müavin, 61 yaşlı general-leytenant Kamo Koçunts istefaya göndərilib.

Nazir dəyişiklikləri belə sıralayıb:

Polkovnik Artur Yeroyan silahlı qüvvələrin baş qərargah reisinin müavini təyin edilib.

General-mayor Karen Qriqoryan silahlı qüvvələrin baş qərargah reisinin müavini təyin edilib.

General-mayor Temur Şahnazaryan silahlı qüvvələrin baş əməliyyat idarəsinin reisi - baş qərargah reisinin müavini təyin edilib.

Polkovnik Arsen Manqasaryan Vəzən Sarkisyan adına Hərbi Akademiyanın reisi təyin edilib.

General-mayor Artak Budaqyan Birləşmiş Qoşunlar Qrupunun komandiri təyin edilib.

Polkovnik David Aleksanyan silahlı qüvvələrin baş qərargahının döyüş hazırlığı idarəsinin reisi təyin edilib.

Polkovnik Vigen Mkrtçyan silahlı qüvvələrin baş qərargahının rabitə qoşunlarının reisi - rabitə və avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri idarəsinin reisi tə-

yin edilib. Polkovnik Armen Seyranyan silahlı qüvvələrin baş qərargahının strateji planlaşdırma idarəsinin reisi təyin edilib.

Polkovnik Hamlet Levonyan sülhməramlı qüvvələrin briqadasının komandiri təyin edilib.

Ermənistan mətbuatı yazır ki, silahlı qüvvələrdəki kadr dəyişiklikləri çoxdan planlaşdırılmışdı, amma hö-

kumət rəhbərliyi bunu hələ gerçəkləşdirməyə tələsmirdi. Fevralın 12-13-də Azərbaycanla sərhəddə baş vermiş silahlı insident Nikol Paşinyan hökumətinə dəyişiklikləri həyata keçirməyə fürsət yaradıb.

"Hraparak" yazır ki, baş nazir Nikol Paşinyan və müdafiə naziri Suren Papikyan köhnə kadrlardan qurtularaq, öz zövqlərinə uyğun hərbi elita formalaşdırmaq qərarına

gəliblər.

Yüksək rütbəli zabıtlərin bəziləri aşağı vəzifələrə keçəcək, bəziləri gedəcək, yeniləri gələcək.

"Məlumatlar da var ki, bu dəyişikliklərin əsasında həm də "rus məktəbi" keçmiş, Rusiya təsirinə malik olan hərbiçilərin əsas vəzifələrdən uzaqlaşdırılması dayanır. Sistem rusiyapərəst hərbiçilərdən təmizlənilir, arenaya "NATO kadrları" gətirilir", - qəzet yazır.

İstisna Artak Budaqyanın təyinatı olub. Ermənistan prezidenti baş nazir Paşinyanın təklifi əsasında dünən hərbi karyerası inqilabdan sonra "çiçək açan" general-mayor Artak Budaqyanı birləşmiş qoşun qrupunun komandanı təyin edib. Budaqyan 2021-ci ildə xüsusi təyinatlı ordu korpusunun komandiri təyin edilmiş, 2023-cü ilin fevralında həmin vəzifədən çıxarılmışdı. Lakin təxminən bir ay sonra xüsusi təyinatlılara məsul zabıt təyin edilmişdi. İndi general-mayor birləşmiş qoşunlar qrupunun komandiri təyin olunub, baxmayaraq ki, onun keçmiş xidmət yerlərindən demək olar ki, müsbət rəy

yoxdur.

Birləşmiş qoşunlar qrupu 2016-cı ildə Ermənistan-Rusiya müqaviləsi ilə yaradılıb. Buraya Ermənistanın 5-ci Ordu Korpusu və Ermənistan-dakı Rusiya hərbi bazasının bölmələri daxildir. Birgə qüvvələr qrupunun komandiri vəzifəsi general-leytenant Tigran Pırvanyanın bu postdan azad edildiyi 2023-cü ilin martından boş idi.

Müdafiə Nazirliyindəki mənbələr "Hraparak"a bildirib ki, Rusiya Ermənistanı silah tədarükünü bərpa etdiyi üçün bu strukturu müvəqqəti idarəçinin ümidinə buraxmamağa qərar veriblər və Moskvada Frunze adına Hərbi Akademiyada təhsil almış Artak Budaqyanı bu vəzifəyə gətiriblər.

Hərbi mənbələr bildirir ki, silahlı qüvvələrin baş qərargah reisinin müavini təyin edilən polkovnik Artur Yeroyan əslində baş qərargah reisi vəzifəsinə hazırlanır, o, nazir Suren Papikyanın sevimli və yaxın hərbiçilərindən biridir.

Müdafiə Nazirliyində şəxsi heyətin yenilənməsi yaxın vaxtlarda da davam etdiriləcək.

Bayden administrasiyasının Avropa və Avra-siyaya nəzarət edən yüksək rütbəli rəsmisi Ermənistan-Azərbaycan sərhədində son hərbi eskalasiyanı şərh edib.

“Turan” xəbər verir ki, dövlət katibinin köməkçisi **Ceyms O’Brayen** deyib: “Düşünürəm ki, mövcud gərginlik bir daha fəal diplomatiyanın vacibliyini nümayiş etdirir. Biz tərəflərin mövqelərini yaxınlaşdırmağa çalışacağıq”. Bu arada, Münhen Təhlükəsizlik Konfransına Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın da qatılacağı gözlənilir. O’Brayen Münhendə hansısa konkret görüşlərin baş tutma ehtimalı ilə bağlı suala cavab verməkdən yayınıb.

Qeyd edək ki, Münhen Təhlükəsizlik Konfransı fevralın 16-18-də keçiriləcək. Forumu 150-yə yaxın yüksək rütbəli iştirakçının - dövlət və hökumət başçıların, xarici işlər və müdafiə nazirlərinin, beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin gələcəyi gözlənilir. Qonaqlar arasında Almaniya kansleri Olaf Şolz, ABŞ-ın vitse-prezidenti Kamala Harris, Fransa prezidenti Emmanuel Makron və BMT-nin baş katibi Antonio Quterreş də var. Əsas müzakirə mövzuları Ukrayna və Yaxın Şərq münaqişələri, eləcə də dünyadakı müharibə riskləri olacaq.

Ekspertlərə görə, Münhen Təhlükəsizlik Konfransı ərəfəsində sərhəddə erməni və onların havadarlarının təxribatı təsadüfi deyil. Bu təxribat Ermənistanın havadarlarına imkan verir ki, onlar Azərbaycanı ittiham etsinlər. Ermənistanın niyyəti budur ki, guya aqressiv planları olan tərəf Azərbaycandır.

Ermənistanın baş naziri Paşinyan hökumətin 15 fevraldakı iclasında çıxış edərkən yenə də Azərbaycana qarşı əsassız ittihamlar səsləndirib. Bildirib ki, Ermənistan hərbi polisi atəşkəs pozulmasına yol verilməsi ilə bağlı araşdırmalara başlayıb. Baş nazir iddia edib ki, “Azərbaycanın Ermənistanla qarşı hərbi zorakılıq siyasəti yürütmək niyyətləri dəyişməz olaraq qalır”. Deməli, Paşinyan Avropa səfəri öncəsi ritorikası sərtləşdirir.

Qeyd edək ki, fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimində Prezident İlham Əliyev iki ölkə arasında vasiyyətlik etmək istəyənlərə mesaj göndərib. “Yerindən duran bu məsələ ilə məşğul olmaq istəyir, gedin, öz işinizlə məşğul olun. Biz öz məsələmizi həll etmişik” - Prezident deyib.

Ancaq ABŞ və Avropa prosesdə hansısa şəkildə rol almağa çalışır, bunu Al Şurasının Prezidenti Şarl Mişel də son təbrikində bildirmişdi.

Münhen konfransında Qarabağ müzakirələri - Makron da orada olacaq...

Ermənistan rəhbərliyi ritorikası sərtləşdirir, növbəti cəzalandırma qərarı verilə bilər; Azərbaycan Prezidenti döviyyəyə girmək istəyən paytaxtlara “öz işinizlə məşğul olun” deyib; bundan sonra nələr ola bilər?

Bəs azərbaycanlı ekspertlər Münhen konfransından nələr gözləyir? Ümumən son təxribatın ardınca nələr proqnozlaşdırılır: Ermənistan və havadarları dərs alıb, konstruktiv davranacaq mı, yoxsa növbəti təxribatlar ola bilər?

Təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayıl “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Münhen konfransı təhlükəsizlik və müdafiə siyasətinin aktual məsələlərinin hər il müzakirə edildiyi ən böyük platformadır: “Hələ İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl də, sonra da Azərbaycan Prezidenti konfransda keçirdiyi görüşlərdə, debatlarda ölkəmizin maraqları baxımından əsl həqiqətləri uğurla çatdırıb. Qarabağ məsələsi faktiki həll olduğu bir zamanda və ermənilərin kütləvi köçündən sonra Qərb dairələri intensiv şəkildə Azərbaycanı hədəfə alan qərəzli mövqelər nümayiş etdirir. Konfransda əsas müzakirə Cənubi Qafqaz olmasa da, bölgədə baş verənlər yenə də diqqət mərkəzindədir və hesab edirəm ki, Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrin dövlət başçıları, rəsmiləri Azərbaycan Prezidenti ilə görüşməyə can atacaqlar. İqtisadiyyat, enerji məsələləri ilə yanaşı, Ermənistanla münasibətlərin də müzakirə predmeti olacağı şübhə doğurmur və Avropa rəsmilərinin real vəziyyəti, həqiqətləri İlham Əliyevin özündən öyrənmələri, həmişəki kimi, uğurlu olacaq. Vaxtilə bu konfransda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla debatda Azərbaycan Prezidentinin diplomatik qələ-

bəsini unutmamışıq. Şəxsən çox istərdim ki, bu dəfə də belə bir debat olsun və dünya həm ədalətli mövqeyimizin, Paşinyanın yalanlarının, tərəddüdlərinin, yayqınlığının şahidi olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycan Prezidentinin təcrübəli dövlət başçısı və peşəkar siyasətçi olduğunun şahidi olsun. Təbii ki, Paşinyan bu debatdan yayınmasa...” **İlham İsmayıl qeyd etdi ki, Zəngilan istiqamətində son təxribatdan sonra tərəflərin tezliklə sülh danışıqları masasına oturacağı gözlənilir:** “Prosesin yenidən uzanması, maksimum onlayn danışıqların aparılması ilə davam edə bilər. Mümkündür ki, Şarl Mişel belə bir görüşün tezliklə keçirilməsi üçün müəyyən açıqlamalar səsləndirib. Hətta Münhen Təhlükəsizlik Konfransında görüşün tarixi də müəyyən olarsa da, bu demək deyil ki, sülhdə maraqlı olmayanlar təxribatları davam etdirməyəcək. Zaman uzandıqca sərhəddə təxribatlar da olacaq. Əgər şərti sərhəddə “Yerkrap” üzvləri varsa, onlar Ermənistan Müdafiə Nazirliyindən çox keçmiş “miatsum”çuların liderləri - Köçəryanın, Sərkisyanın tapşırıqlarını yerinə yetirəcəklər. Bu da Rusiyanın marağındadır. Avropa İttifaqının sərhəddəki mülki missiyasının da Fransanın göstərişi ilə “binokl siyasətini” davam etdirib, iki ölkə arasında sülh atmosferinin yaranmasına mane olmasa gözlənilən təxribatlardandır”.

Sual olunur, 44 günlük müharibə, 2022-ci il

sentyabr döyüşləri, 2023-cü il antiterror əməliyyatı, ermənilərin kütləvi köçü, verdikləri itkilər Ermənistanla, ermənilərə, havadarlarına, kilsəyə, diasporaya dərs oldumu? Ekspert: “Bugünlərdə baş verənlər sübut edir ki, dərs olmayıb və olmayacaq da. Zamanında Osmanlıya xəyanət edib, Rusiya tərəfə keçdilər, indi də Rusiyaya xəyanət edib Qərbə sığınırırlar. Onlar dərs alan toplum deyillər. Amma bizim üçün artıq onlar təhlükə deyillər. Azərbaycan Prezidenti andıçmə mərasimində onlara ciddi xəbərdarlıq etdi. Bir də qalxsalar, revanş istəsələr, daha güclü zərbəyə məruz qalacaqlar”.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, Münhen Təhlükəsizlik Konfransında Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin iştirakı gözlənilsə də, Azərbaycan iki ölkə arasında münasibətləri gündəliyə çıxarmaq niyyətindədir: “Amma Ermənistan tərəfi həvəslə bunu gündəliyə çıxaracaq. Təbii ki, Fransanın təhriki ilə Nikol Paşinyan çarpıcı açıqlamalar verə bilər. Düşünürəm ki, ABŞ iki lideri görüşdürməyə çalışacaq. Sərhəddə təxribatı Ermənistan tərəfi qəbul edir, amma, onu könüllülərin etdiyi iddia olunur. Ermənistan rəsmiləri sərt şəkildə onları qınayıb. Amma burada Azərbaycanı aqressiv göstərmək niyyətləri var. Etiraf edirlər, amma burada yenə Azərbaycanı ittiham etmək

planı əsasdır”. **Politoloqun fikrincə, Ermənistan tərəfi maksimum çalışır ki, Azərbaycana beynəlxalq təzyiqlər artsın:** “Münhendə Paşinyan və Makron eyni “xorda oxuyacaq”. Düşünürəm ki, şərti sərhəddə növbəti təxribatlar baş verə bilər. Ermənistan ordusunda “beşinci kolon” var. Onlar sülh istəmir. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da Cermux istiqamətində yüksəkliklərdə ordusunu yerləşdirməyi planlayır. Ona görə də təxribatlar mümkündür”. **M.Əsədullazadə ölkə Prezidentinin inauqurasiya mərasimində bununla bağlı ciddi xəbərdarlıq etdiyini bildirdi:** “Ermənistan pis cəzalana bilər. Havadarları onları qurtara bilməz. Ermənistan yeni konstitusiyaya qəbul etməyincə, sülh müqaviləsi olmayacaq. Bunu cənab Prezident də elan edib. Çünki sülh müqaviləsi Ermənistan konstitusiyası ilə zidd olacaq. Əgər Nikol Paşinyan gecikərsə, zaman onun əleyhinə işləyəcək. Nəticədə proseslər onun özünün hakimiyyətdən getməsi ilə nəticələne bilər”.

Elşad PAŞASOY, “Yeni Müsavat”

Paşinyan Belçikaya gedir

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Belçikaya gedir. Bu barədə Belçikanın Ermənistandakı səfiri Erik de Myunk “Armenpress”ə bildirib. Onun sözlərinə görə, Paşinyan Brüsseldə keçiriləcək atom enerjisi sammitində iştirakını təsdiqləyib.

Sərhədin delimitasiyası üçün iki variant var

“Azərbaycanla sərhədin delimitasiyası üçün iki variant var”. “Sputnik Armenia” xəbər verir ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hökumətin iclasında deyib. O, birinci variantı açıqlayıb: “Sərhədin bütün uzunluğu və biz onu həyata keçirməyə başlayırıq”.

“İkinci variant odur ki, biz sərhədi parçalara ayırıq və hissə-hissə irəliləyirik. Hətta razılaşırıq ki, bölgə-bölgə demarkasiya aparılsın, hər bir bölgədə sərhədi təkrar müəyyən edək, sonra isə anklav məsələsini son mərhələyə buraxaraq qoşunların yerləşdiyi yerləri dəqiqləşdirək”, - Paşinyan ikinci variantı izah edib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan bütün qonşu dövlətlərin ərazi bütövlüyünü tanıyır və öz sərhədlərindən kənarda heç bir niyyəti yoxdur.

Ermənistan Parisdə 23 milyon avroya səfirlik binası alır

Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyi hökumətə müraciət edərək, Parisdə alınacaq binanın qiymətinin 10 faizini ödəmək üçün dövlət büdcəsindən əlavə pul istəyib.

Bu barədə Ermənistan KİV-i məlumat yayıb. Parisin 16-cı rayonunda yerləşən alınacaq binanın tarixi dəyəri var, çünki o, 1956-cı ildən 5-ci Fransa Respublikasının 3-cü prezidenti Valeri Jiskar d’Estene məxsus olub.

Binanın qiyməti 23 milyon avrodur, onu Ermənistan səfirliyinin Fransada yerləşdirilməsi üçün alırlar.

Spiker Gürcüstan prezidentinə qarşı

“Prezident Gürcüstanı öz iqamətgahının arxa bağçası hesab edir”. Gürcüstan mətbuatı xəbər verir ki, bunu ölkə parlamentinin spikeri Şalva Papuaşvili bildirib.

Spiker prezident Salome Zurbəşvilinin hökumət administrasiyasından razılıq almadan Münhen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakını belə şərh edib.

“O, Gürcüstanı orada təmsil etmir. Fərdi şəxs kimi orada olması bir daha göstərir ki, onu Gürcüstan Konstitusiyası, gürcü xalqı maraqlandırmır. O, Gürcüstanı öz iqamətgahının arxa bağçası hesab edir, burada özünü istədiyi kimi apara bilər”, - Papuaşvili iddia edib.

Azərbaycanda 7 fevralda keçirilən növbədənə-nar prezident seçkisində səsvərmə başa çatandan sonra bir çox dövlət başçıları Prezident İlham Əliyevi təbrik etməyə başladılar. Diplomatik etiket qaydalarına görə, dövlət başçıları, monarxlar, hökumət liderləri yeni seçilən prezidenti təbrik etməlidir. Prezident İlham Əliyevə gələn təbriklər kifayət qədərdir və hələ də gəlməkdə davam edir.

Qərbin belli dairələrinin, təşkilatlarının ikiüzlülüüyü, riyakarlığı, Azərbaycana qarşı qərəzli münasibəti yeni hadisə deyil. Görünən odur ki, Azərbaycanı qaramaq, ləkələmək kampaniyası son illər daha geniş vüsət alıb. Bu isə səbəbsiz deyil: Qarabağın işğaldan azad olunması və Azərbaycanın güclənməsi erməni ağzı ilə danışan Qərb təşkilatlarını ölkəmizə qarşı daha da aqressivləşdirib. Bu yaxınlarda Azərbaycan nümayəndə heyətinə qarşı AŞ PA-da qəbul olunan qərar bunun daha bir bariz nümunəsi idi.

Göründüyü kimi, bütövlükdə Qərbin əsas hədəfi Azərbaycanda keçirilən növbədənə-nar prezident seçkisinin nəticələrini bütün mümkün vasitələrlə gözəndə salmaq, demokratiya pərdəsinə bürünərək təzyiqlər etməkdir. Onların seçkini qaralamaq cəhdləri baş tutacaqmı? Bəzi dövlət və hökumət başçıların İlham Əliyevi təbrik etməməsinin bundan sonra Qərb-Azərbaycan münasibətlərinə mənfi təsirləri ola bilərmi? Qeyd edək ki, Rusiya, Türkiyə, İtaliya, Macarıstan, Çexiya, Polşa, Bolqarıstan, Xorvatiya, Albaniya, Serbiya, Rumıniya, Moldova, Latviya,

Bəzi Qərb təşkilatlarının 7 fevral seçkisini gözəndə salmaq cəhdi

Azərbaycanın güclənməsi erməni ağzı ilə danışanları ölkəmizə qarşı daha da aqressivləşdirib

dönəmində bundan istifadə etməyə çalışan qüvvələr oldu. AMİP sədri vurğuladı ki, seçkiləri bəhanə gətirərək ərazi bütövlüyümüzün təmin olunmasından narahat olanlar hansısa iradlar tutmağa çalışırlar: "İnsan hüquqları və digər problemlər barədə əvvəllər də danışılıb, tənqidlər

rimizə gəlir, vasitəçilik etmək istəyir, beynəlxalq ictimaiyyət adından danışır. Bu mənada Prezident andiçmədə vacib mesaj verdi və əleyhimizə gedən kampaniya ilə bağlı cavabı sərt oldu. Düşünürəm ki, işğala məruz qalanlarla işğalçıya fərq qoymayanlar, Ermənistanı müdafiə

Mixail Qaluzin

Rusiya XİN İrəvanın Qərbə yönəlməsindən narahatdır?

"Ermənistanın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi baxımından KTMT mexanizminə alternativ yoxdur". Bunu Rusiya XİN rəhbərinin müavini Mixail Qaluzin "İzvestiya"ya müsahibəsində deyib:

"KTMT-də qalmaq və təşkilat daxilində tam hüquqlu məsləhətləşmələrə, müzakirələrə qayıtmaq ilk növbədə Ermənistan xalqının və Ermənistan dövlətinin maraqlarına cavab verir. Cənubi Qafqazın gələcəyini bu regionun ümumi ev olduğu ölkələr müəyyən etməlidir. Onların arasında nə ABŞ, nə Fransa, nə də Aİ ölkələri var. Ona görə də biz qeyri-regional qüvvələrin, "qərbilərin" regiona cəlb edilməsini əks-məhsuldar hesab edirik ki, son vaxtlar rəsmi İrəvanın buna meyilli olduğu bildirilir".

"Cənubi Qafqazda Qərbin maraqları Ermənistanla Azərbaycanla münasibətləri normalaşdırmağa, davamlı sülh və sabitliyə nail olmağa köməklik göstərməklə deyil, Rusiyanı bu prosesdən sıxışdırıb orada daha bir gərginlik mənbəyi yaratmaqla bağlıdır", - deyir Qaluzin iddia edib.

Mixail Qaluzin deyir ki, Rusiya tərəfi hər zaman Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həllinin iki iştirakçısını təmas xəttində maksimum təmkinli olmağa çağırır. "Sərhəddə baş vermiş son hadisə ilə bağlı bir daha demək istəyirəm ki, biz hər iki tərəfi qarşılıqlı təmkinli olmağa çağırıraq ki, heç bir insident baş verməsin, xüsusilə də atışma, insan tələfatı və yaralanmalar olmasın. Təbii ki, belə hadisələr Ermənistan-Azərbaycan nizamlanmasının irəliləməsi üçün müsbət atmosferin yaradılmasına kömək edə bilməz", - Qaluzin bildirib.

Nazir müavini bir daha vurğulayıb ki, Cənubi Qafqazın gələcəyini ABŞ, Fransa və ya Avropa İttifaqı deyil, region ölkələri həll etməlidir. O, Ermənistanı "Qərb qüvvələrini regiona cəlb etmək meylinə" ittiham edib.

dımda özünü göstərir:

"Təkcə seçki deyil, Qarabağ məsələsi, separatizmə dəstək, Azərbaycanın etnik təmizləmədə ittiham olunması... İndi belə liderlərdən təbrik gözləməyə dəyərmi? Digər tərəfdən, siyahıya baxanda görmək olar ki, Avropadan kifayət qədər təbriklər olub. Onlar Avropa Birliyi ölkələri - İtaliya, Britaniya, Almaniya, Macarıstan, Çexiya, Polşa, Bolqarıstan, Xorvatiya, Albaniya, Serbiya... O cəhətdən dövlət başçısı düzgün vurğulayıb ki, beynəlxalq ictimaiyyətin adından bir təşkilat, yaxud bir ölkənin prezidenti danışa bilməz. Məsələn, Makron təbrik etməsə də, möcüzə baş vermir. Bu, bizi təəccübləndirə bilməz. Çünki Fransa Paşinyandan artıq ermənilik edir. Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə çox yaxşı əlaqələri var, bu kimi təsisatların da dəyərlərdən çox maraqlara üstünlük verdiyini görməkdəyik. Odur ki, biz öz siyasətimizi həyata keçirməli, milli maraqlar nəyi tələb edirsə, ona uyğun addımlarımızı atmalı, demokratiyamızı inkişaf etdirməli, islahatları sürətləndirməliyik".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Fevralın 14-də Prezident İlham Əliyev andiçmə mərasimindəki çıxışında bu istiqamətdə də bəzi məsələlər verib.

"Bizim işimizə kölgə salmaq, bizi diskriminasiyaya uğratmaq, Azərbaycan haqqında əsassız və yalançı, mənfi imic yaratmaq - biz bütün bunları gündəlik həyatda görürük, Azərbaycan xalqı görür və bundan hiddətlənir", - deyir dövlət başçısı bildirib. Prezident daha sonra deyib: "Bəzən eşidir ki, hansısa ölkələr, yaxud da ki, ölkələr qrupu beynəlxalq ictimaiyyət funksiyalarını öz üzərinə götürmək istəyir və beynəlxalq ictimaiyyət adından danışmağa çalışır. Sözü olmayanda deyir ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu məsələni yaxşı qəbul etməz, beynəlxalq ictimaiyyət o məsələni yaxşı qəbul etməz. Birincisi, bu, təvazökarlıqdan uzaq olan məsələdir. Məhdud sayda olan hər hansı 20-30 ölkə beynəlxalq ictimaiyyət adından danışa bilməz, o ki qaldı bir ölkə, ümumiyyətlə, danışa bilməz..."

Litva, Bosniya və Herseqovinanın Serb Respublikası prezidentləri, Böyük Britaniyanın baş naziri və Almaniya kansleri, həmçinin Gürcüstan, Belarus, Özbəkistan, Qazaxıstan, Tacikistan, Qırğızıstan, Türkmənistan, Venesuela, Kuba, Keniya, Şimali Kipr Türk Respublikası, İraq, Küveyt, Fələstin, BƏƏ liderləri, o cümlədən Avropa Şurasının Baş katibi, ATƏT-in baş katibi, TÜRKSOY-un Baş katibi, İSESKO-nun Baş direktoru, MDB Baş katibi, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi, Britaniyanın Bakıdakı səfiri seçkidəki qələbəsinə görə İ.Əliyevi təbrik ediblər.

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti inauqurasiyada sətiraltı ciddi mesajlar verdi. Partiya rəhbərinin sözlərinə görə, Azərbaycana qarşı çirkin kampaniya aparılması və siyasi motivlərin əlavə olunması ərazi bütövlüyümüzü təmin etməklə əlaqədardır, sadəcə, seçki

səsləndirilib, amma indi qədr üzərimizə bu şəkildə gəlinməyib. Xüsusən AŞ PA-nın ədalətsizliyini gördük. Fikrimcə, Prezidenti kimin təbrik edib-etməməsindən asılı olmayaraq, normal seçki keçirilib, hər hansı problem də olmayıb, yolumuza davam edirik. Görünür ki, Azərbaycana təzyiq etməklə hansısa şərtləri bizə diktə edə biləcəklərini düşünürlər. Biz müstəqil siyasətimizi yürüdü-rük, beynəlxalq ictimaiyyət adından çıxış edərək üstü-müzə qərəzli şəkildə gələnlərin cavabını da layiqincə veririk".

A.Əlizadə qeyd etdi ki, torpaqlar 30 il işğal altında qalıb və həmin təşkilatlar, bəzi dövlətlərin liderləri problemin həllində ciddi addım atmayıblar: "Ancaq elə ki, konflikt həllini tapdı, işğala son qoyuldu, bizə qarşı eyni dairələr cəbhə açdılar. Azərbaycan beynəlxalq birlik tərəfindən tanınmış ərazilərdə separatizmə və işğala son qoymaqla nümunə yaratdı. Amma hələ də kimlərsə üzə-

edənlər bir reallığı bilməlidir - sülh daha çox qarşı tərəfə lazımdır. Ona görə heç bir beynəlxalq təşkilat bizə ağıl verə bilməz".

Prezidentliyə namizəd olmuş Fuad Əliyevin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Azərbaycanda kifayət qədər yaxşı seçki kampaniyası oldu və səsvərmə günü də hər hansı ciddi insident, neqativ hal, kobud pozuntu olmadı. F.Əliyev hesab edir ki, seçkinin nəticələri ilə bağlı beynəlxalq reaksiyalar da göz qabağındadır: "İlham Əliyevin favoriti olduğunu hamı qəbul edirdi. Beynəlxalq ictimaiyyət onun müharibədəki qələbəyə görə reytinginin daha da yüksək olduğu reallığı ilə razılaşır. Mən namizəd olaraq cənab Prezidentə zəng edib, onu təbrik etdim. Bu, həmin Avropada qəbul edilmiş siyasət etiket qaydasıdır. Yəni hər bir siyasi lider alicənablığını nümayiş etdirməlidir.

F.Əliyev deyir ki, bəzi Qərb liderlərinin Azərbaycana münasibəti hər ad-

“Biz bu yeni dövrdə xarici siyasət istiqamətində yeni üfqlər açmalıyıq. Əgər əvvəlki dövrdə bizim xarici siyasətimizin əsas istiqaməti Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli idisə, bu gün artıq bu məsələ demək olar ki, gündəlikdə durmur”.

Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimindəki nitqində səsləndirib.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, ona görə xarici siyasətimizin yeni istiqamətləri üstünlük təşkil etməlidir: “Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində söylərimizi davam etdirəcəyik. Bu, bizim üçün prioritetdir, mən bunu açıq demək istəyirəm, yəqin ki, indi aparılan siyasət də hər kəsə bunu aydın göstərir. Bu, bizim üçün əsas beynəlxalq

hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır, gənc əhəlidir, artan əhəlidir və bir soydan, kökdən olan xalqlardır. Bundan güclü birlik ola biləmi? Əlbəttə ki, yox. Biz müştərək səylərlə elə etməliyik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilsin. Buna biz ancaq birlikdə nail ola bilərik”.

Dövlət başçısı deyib ki, həm İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, həm də Qoşulmama Hərəkatı ilə əlaqələr bundan sonra da ən yüksək səviyyədə davam etdiriləcək.

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev dedi ki, Prezidentin andıçmə mərasimində söylədiyi nitq, açıq mesajlar xarici siyasətimizin gələcək prioriteti və strategiyası baxımından çox önəmlidir: “Ələlxüsus da Türk Dövlətləri Təşkilatı və ümumilikdə Türk birliyi ilə bağlı dediyi fikirlər diqqətləri çox çəkdi. Həqiqətən də za-

İlham Əliyevin mesajı: Aİ-də bizi gözləməirlər, Turana doğru!

Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilmək yolunda

üçün yeni və ədalətli güc mərkəzinin yaradılmasına ehtiyac var. Hesab edirəm ki, cənab Prezidentin söylədiyi fikirlər Türk dövlətləri tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanacaq və Türk birliyinin daha da möhkəmlənməsi üçün ciddi stimül yaradacaq”.

Siyasi şərhçi Sona Əliyeva isə hesab edir ki, Azərbaycan diplomatiyasını növ-

tan pambıq və mədən sənayesində dünya iqtisadiyyatının əsas müvazinət nöqtələrindən sayılır. Türkiyə və Azərbaycanın bu istiqamətdə davamlı addımları Uzaq Şərqdə və “Qoca Qərb”də bir sıra layları yenidən şəkilləndirəcək. Cənab Prezident də vurğuladı ki, artıq bizi nə Qərbdə, nə də başqa beynəlxalq qurumlarda görmək is-

Yalın Eralp

“Vyanadakı PKK kafesinə getdim, dedim, plov gətirin” - türk diplomatı

Türkiyə “xariciyyəsinin” təqaüddə olan tanınmış diplomatı Yalın Eralp ölkənin ABS-dakı səfirliyində çalışdığı dövrlə, ASALA erməni terror təşkilatının türk diplomatlara qarşı müxtəlif aktlar törətdiyi dövrdə keçirdikləri həyatla bağlı, ümumilikdə diplomat karyerası zamanı başına gələn olayları, qarşılaşdığı hadisələri, maraqlı xatirələrini bölüşüb.

Yalın Eralp Ankara Universitetinin Siyasi Elmlər Fakültəsindən məzun olub. Həmin ildən Xarici İşlər Nazirliyində işə başlayıb. O, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu-York şəhərindəki mənzil-qəragahında, Yunanıstanda, Romadakı NATO Müdafiə Kollecinə və Brüsseldəki NATO Türkiyə nümayəndəliyində müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. Həmçinin Türkiyənin Vaşinqtondakı səfirliyində müşavir və səfir-müşavir olub.

Xarici İşlər Nazirliyində NATO işləri üzrə baş direktor olub. 1996-2000-ci illərdə Türkiyənin Vyanada Avropa Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatında (ATƏT) səfiri vəzifəsində çalışıb. 2000-ci ilin sentyabrında təqaüddə çıxıb.

Təqaüddə səfir “Serbestiyet”ə müsahibə verib. (Modern.az) Müsahibəsində o, belə bir maraqlı hadisədən də danışdı. Həmin bölümü təqdim edirik: “Həmişə deyirlər ki, Xarici İşlər Nazirliyinin memurları xaricdə çox rahatdırlar. Əslində müəyyən illərdə son dərəcə narahat idik. İnanılmaz dərəcədə narahat idik. Vyanada da PKK var idi o zamanlar. Bilirdik. PKK-nın işlətdiyi bir kafe var idi. Öyrəndik. Bir dəfə getdim, oturdum. Dedilər ki, cənab səfir, səhv gəlmisiniz. Dedim yox, səhv-zad yoxdur. Sizin kafedir də, PKK-nın. Dedilər, hə. Dedim ki, quru lobyə və plov gətirin. Adamlar dəhşət içində düşdülər, qorxdular. Qorxurlar ki, görəsən, basıldıqımı? Dedim sizi bilirəm, Vyanadakı fəaliyyətinizi bilirəm, Praqadakını da bilirəm. Praqada da gecə klubu işlədirdilər... Yeni deyirəm ki, xaricdə rahat ola bilərsiniz, amma olduğunuz ölkə və şəhərdən asılıdır. Mənim Vaşinqtonda olduğum illərdə cəhənnəm əzabı var idi. İzah edə bilmərəm. Şəhər kənarında yaşayırdıq, amma şəhərə çox yaxın idi. Hamısı evlər idi. Hamı da bir-birini tanıyırdı. Tanımadığımız birini görəndə şübhələnirdik... Ona görə də həyat asan olmadı, bizim üçün. İndi daha asan olduğunu zənn edirəm.”

təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır.

Əgər kimsə hesab edir ki, biz başqa yerdə aile axtarmalıyıq, deyə bilərəm ki, bizi heç yerdə gözləməirlər və bunu artıq gizlətmirlər. Əgər əvvəlki illərdə, xüsusilə işğal dövründə bizi çaşdırmaq, yəni gözəndən pərdə asmaq üçün müəyyən vedrlərlə cəlb etməyə çalışırdılsa, indi o maskalar da yırtıldı və açıq-aydın burada da ayrıca xətlər müşahidə olunur. Biz o ayrı-ayrı xətləri çəkməmişik, biz bu ayrı-ayrı xətlərin əleyhinəyik. Biz hətta cəmi üç ölkənin yerləşdiyi Cənubi Qafqazda bu gün bu ayrı-ayrı xətləri açıq-aydın görürük. Belə olan halda, bizi harada-sa qəbul etmək istəməyənlərə baş əyməliyikmi? Qətiyyətlə, bu, olmayacaq! Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır. Biz özümüzü çox yaxşı hiss edirik. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qardaşlıq münasibətlərimiz var və bizim siyasətimiz Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir. Bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük

man, proseslər, yaşanan hadisələr bir daha göstərdi ki, az qala bütün planetin qarışdığı və bəlkə də artıq 3-cü dünya müharibəsinin başladığı bir dövrdə Türk Dövlətlərinin Birliyi, həmin birliyin daha da gücləndirilməsi, sarsılmaz bağlarla möhkəmləndirilməsi olduqca vacibdir. Çünki eynən cənab Prezidentin söylədiyi kimi, “Bizim ailəmiz onlardır!” Qərbdə, Avropada kimlərsə bizim hətta strateji müttəfiqimiz ola bilər. Amma ailəmiz ola bilməzlər. Bizim ailəmiz genimlə, qanımızla, canımızla, adət-ənənələrimizlə bağlı olduğumuz soyumuzdan, kökümüzdən olan türklərdir.

Avropa, onun bəzi yantmaz başbirlənləri yürütdükləri ədalətsiz siyasətlə, cılız maraqlar üzərində qurduqları hüquqa, ümumbəşəri dəyərlərə zidd strategiya ilə bəlkə də özləri belə bilmədən türk dövlətlərinin birgə, mütəşəkkil formada fəaliyyət göstərməsi üçün zəmin yaratdırlar.

Bu gün əgər Avropa Makronların, ona bənzərlərin diktəsi ilə hərəkət edərsə, belələrinin dərhal yerində oturdulması və maskalarının daha da yırtılması

bəti yeddiillikdə çətin və şəərəfli bir missiya gözləyir: “Ölkə başçısı İlham Əliyev andıçmə mərasimindəki çıxışı zamanı növbəti yeddi ilin yol xəritəsi ilə bağlı bütün dünyaya mesaj göndərdi. Həmin hədəflərin ən başlıcası isə hücum diplomatiyamızın çoxvektorlu istiqamətdə davam etdirilməsidir. Xarici siyasətimizin yeni istiqamətlərindən biri də Türk Dövlətləri Təşkilatının nüfuzunun daha da möhkəmləndirilməsi ilə bağlıdır. Türk Dövlətləri Təşkilatı artıq regionun əsas beyin və güc mərkəzi olmaq istiqamətində inamla addımlayır. Gələcəkdə bu təşkilat Azərbaycanın və Türkiyənin birgə səyləri nəticəsində böyük enerji layihələrinin ideya və icra mərkəzinə çevriləcək. Dünyanın yeni nizamında əsas söz sahiblərindən biri olacaq. Çindən Bolqarıstan sərhədlərinə qədər uzanan bu böyük coğrafi ərazi həm yeni beynəlxalq tranzit marşrutlarına ev sahibliyi etmək imkanına malikdir, həm də bir sıra beynəlxalq layihələrin icrasına maliyyə donorluğu etmək gücündədir. Qazaxıstan və Türkmənistan neft-qaz hasilatında, Özbəkis-

temirlər. Ona görə də biz özümüz vahid güc olmaq yolunda 7 türk dövlətinin hərbi, siyasi, iqtisadi və mədəni gücünü birləşdirməliyik. Bu, təkə bizim üçün yox, eləcə də digər qardaş Türk dövlətləri üçün yeni prioritetdir. Yeni min illərin arzusunu olan Turan Birliyi artıq da-nılmaz gerçəkliyə çevrilir. Ən əsası, yeni dünya düzenində Türk Dövlətləri Təşkilatı və bu birliyin çetiri altında olan dili, dini və tarixi bir olan dövlətlər öz gedişlərini ağı fiquqlarla edəcək. Prezidentin mesajlarından aydın oldu ki, Türk Birliyi yeni dünya qütbü kimi gələcək fəaliyyətini şəkilləndirəcək. Yeni eranın başlanğıcından etibarən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə Azərbaycan Respublikası arasındakı münasibətlər də sarsılmaz tellərlə bir-birinə bağlanacaq. Azərbaycan bundan sonra da beynəlxalq müstəvidə bu qurumun imkanlarından maksimum yararlanmaq niyyətindədir. Bizim bu təşkilatda varlığımız İƏT-in gücünə güc qatmaqdadır. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına ikinci nəfəs verən əsas ölkədir. Məhz rəsmi Bakının konseptual yanaşmaları və

səyləri nəticəsində bu birlik dünyanın apancı beyin və həmrəylik mərkəzlərindən birinə çevrildi. Yeni erada da bizim əlimiz bu təşkilatın küreyinə və şəərəfli bir missiya gözləyir. Cənab Prezidentin düşünülmüş və uzaqgörən siyasəti nəticəsində biz bu şəərəfli sınaqdan da alnıaçıq çıxacağıq. Buna heç kəs şübhəsi yoxdur”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Ağıldan bəla

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Ağıllınız kimdir, qabaqda gedən zəncirli. Bir dəli bir quyuya daş atdı, min ağıllı yığışdı, çıxarda bilmədi. Dəli aydan qorxar. Dəlini apardılar toya, dedi bura bizim evdən yaxşıdır.

Hələlik bu qədər bəsdır. Çünki hamısını yazmağa yer qalmır. Azərbaycan folklorunda dəliliklə bağlı 100-ə yaxın ata sözü var. Bəs ağıllılar haqda neçə dənədir? Bir əlin barmaq sayı qədər. Məncə, problemin köklərini həm də buradan qazmalıyıq. Rəhmətlik Koroğlunun yeddi yüz yetmiş yeddi dəlisi var idi, bəs neçə ağıllısı vardı, bu haqda mənbələr susur. O cümlədən Dəli Domrula bir salavat zikr edək.

Prinsipcə, indi kiməsə dəli deməyə də haqqımız yoxdur. Səhv eləmirəmsə, psixi xəstə deməliyik. Bunun dəli sözündən nəyi yaxşıdır, şəxsən mən bilmirəm. Ağılim o qədər deyil.

Başqa tərəfdən, əgər sən ağılı gündəm eləməyi bacarmırsansa, ekran-efirindən, dəftər-kitabından, qəzet-jurnalından bir sürü heyvərə, zırrama boylanırsa, başqa nə gözləyirdin? Zırramaya ayrılan efir vaxtı günün birində təbii səbəblərdən kəlləçarxa qalxmalıydı.

Hərtərəfli sərfəli vəziyyətdir. Məsələn, heç kimin ağılına (ağıl var ki?) gəlmir, bəlkə heç o beş nəfəri öldürən bu adam deyil? Bəs istintaq, məhkəmə, nə bilim, təqsirsizlik prezumpsiyası-zad hara cəhənnəm oldu? Elə ilk dəqiqədən hamı, jurnalistlər qarışıq, qətləli Əhməd müəllimin belinə şəlləmişdir. Zırramasansa, ayrı yolun yoxdur, səndən görəcəklər. Halbuki qanunlar tələb edir: biz adamı “şübhəli şəxs” adlandırmalıyıdıq. Amma yuxarıda yazdım, sərfəli deyil. Çünki əziyyət çəkmək lazımdır, təqsiri sübut eləmək lazımdır.

Hərçənd bizim ipimizə odun yığılası deyil, görərsiniz, az keçməz, hamı şübhələrini ortaya fırlıdalar: “Ola bilər öldürən bu deyil, boynuna qoyurlar”, “Şübhəli məsələ çoxdur”, “Evin böyründə uçan boşqab görüblər”, “Yer yastıdır” və sairə. Tovuz tərəflərdə uşağı qətlə yetirən əhvalatı yadınıza gəlirmi? Orada axırda hökm də çıxdı, ancaq heç kim inanmadı.

Qatilin qurbanlarından birinin məktəb direktoru olmağını xüsusi vurğulayırlar, halbuki cəmi bir-iki il qabaq başqa məktəb direktoru 3 nəfəri öldürəndə heç mövzu bu qədər vurğulanmadı. Şübhəli şəxsin taksi sürməyini elə tükürpədicə fonda danışrlar, sanarsan başqa peşə sahiblərimizin hamısı ağıl fəvvarəsidir. O cümlədən günahı səhiyyənin, polis, nə bilim, internetin-filanın üstünə yıxmağa nə var? Ən asan yoldur. Ancaq mövzuya ağılla yanaşmaq istəsək, belə hadisələr “dünyanın hər yerində olur”. İnsan şüurunda nə baş verir, bunu proqnozlaşdırmaq çox çətindir. Sadəcə, ətraf mühiti saxlamalıyıq. Bu bir ekologiya məsələsidir. Mənəvi mühitimizin ekologiyası xarəbdir.

Yazını 2022-ci ilə aid xəbərlə bitirirəm. O vaxt bu xəbəri heç yarım gün də müzakirə edən olmamışdı:

“Son illər Azərbaycanda ilk dəfə psixi xəstəlik diaqnozu qoyulmuş xəstələrin sayı xeyli artıb.

Belə ki, əgər 2020-ci ildə 4039 nəfərə ilk dəfə psixi xəstəlik diaqnozu qoyulmuşdusa, 2021-ci ildə onlar 4751 nəfərə, 2022-ci ildə isə 6983 nəfərə çatıb.

Rəsmi statistikaya görə, 2022-ci ildə tibb müəssisələrində dispanser müşahidələri altında olan psixi xəstələrin ümumi sayı 113836 nəfər olub. 2020-ci ildə bu rəqəm 106299 nəfər, 2021-ci ildə 109107 nəfər idi”.

KTMТ Ermənistan-Azərbaycan sərhədində yüksək münaqişə potensialını görür, vəziyyəti normalaşdırmaq üçün sülh müqaviləsi tələb olunur. “Yeni Müsavat” xatırladır ki, bunu brifinqdə KТMT-nin Birləşmiş Qərargah rəisi, general-polkovnik Andrey Serdyukov deyib. TASS Serdyukovdan sitat gətirir:

“Ayrı-ayrı dövlətlər tərəfindən Cənubi Qafqazda öz mövqelərini möhkəmləndirmək, Xəzər dənizinin ehtiyatlarına çıxış əldə etmək və özlərini Mərkəzi Asiyaya birbaşa çıxışla təmin etmək cəhdləri var. Bu məqsədlə Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin yüksək münaqişə potensialından fəal istifadə olunur. Sülh sazişinin bağlanması vəziyyətin nizamlanması üçün vacibdir”. Qərargah rəisinin sözlərinə görə, Qərb Ermənistanın KТMT-yə üzv olmasına baxmayaraq, Bakı ilə İrəvan arasında münaqişədən sonrakı nizamlanmaya təsir göstərməyə çalışır: “Ermənistanın təşkilata üzv olmasına baxmayaraq, münaqişədən sonrakı nizamlanmanın formatına kənardan təsir göstərmək cəhdləri davam edir”.

Sərhəd hadisələri qabaqcadan proqnozlaşdırılırdı. ABŞ Ermənistandakı vətəndaşlarına Azərbaycanla sərhədyanı ərazilərə getməməyə çağırış etmişdi. Birləşmiş Ştatların Xarici Əlaqələr Şurası da 2024-cü ildə iki ölkə arasında eskalasiya olacağına açıqlamışdı. Son günlərdə isə erməni deputatlar həyəcan təbili çalaraq, Mehri, Basarkeçər ərazilərinin boşaldıldığını iddia edirdilər. Bundan çox keçmədən Zəngilan istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutulur, sonra Tovuz, ardınca Kəlbəcər səmasında dronla təxribata cəhd edilir. Rus ekspert Sergey Markov açıq surətdə ittiham edib ki, tapşırıq Fransa kəşfiyyatından verilib. Onun fikrincə, Avropa Birliyi regiona müdaxiləni sürətləndirir. Sözsüz ki, Qərbin Cənubi Qafqazda möhkəmlənmək planları gizli saxlanmır, həmçinin Rusiyanın təsir zonasına daxil olan Orta Asiya da Fransanın diqqət mərkəzindədir. Xüsusən də Qazaxıstan uranı lazımdır və Makronun həm bu ölkəyə, həm Özbəkistana səfərləri olub. Təbii ki, bunun üçün Qərb Xəzər dənizində də mövqelərini gücləndirməlidir. Amma necə...

Çünki Qazaxıstan uranı Avropaya iki yolla daşına bilər: Rusiyadan, o da sanksiyalar səbəbindən mümkün-süzdür, alternativ Ələt limanıdır, bunun üçün Paris Bakı ilə düşmənciliyə son qoymalıdır.

Sərhəddəki hadisələr Xəzərə nəzarətə görədir - gizlinlər açılır

Qərb Xəzər dənizinin ehtiyatlarına və Mərkəzi Asiyaya çıxışı təmin etmək üçün cəhd göstərir; “Putin NATO-su” Ermənistan-Azərbaycan arasında yüksək münaqişə potensialı görür

Rusiya isə bütün bunlardan narahatdır və açıq şəkildə bəyan edirlər ki, Qərb regiona müdaxilə edir, Kremlı sıxışdırır. Xəzər dənizi də şimal qonşumuz üçün əlahiddə məsələ olduğuna görə KТMT-nin önəmli şəxsi belə bir bəyanatla çıxış etmək zərurəti görüb. Eyni zamanda sərhəd münaqişəsi Orta dahliz uğrunda gedən savaşın tərkib hissəsidir. Yola kontrol isə erməni deputatlar həyəcan təbili çalaraq, Mehri, Basarkeçər ərazilərinin boşaldıldığını iddia edirdilər. Bundan çox keçmədən Zəngilan istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutulur, sonra Tovuz, ardınca Kəlbəcər səmasında dronla təxribata cəhd edilir.

Milli siyasət üzrə ekspert Sülhəddin Əkbərin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Xəzər dənizinin ehtiyatlarına çıxışı təmin etmək planı yeni məsələ deyil: “Hələ 1998-ci ildə ABŞ Xəzəri özünün məsulyyət zonası elan edib. O baxımdan KТMT-dən verilən bu açıqlamanı yeni nüans hesab etmirəm. Sadəcə, hazırkı geopolitik kontekstdə təkrar bu məsələ yada salınıb. Şübhəsiz ki, Rusiya və İranın sanksiyalara məruz qaldığı bir vaxtda Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionları xüsusilə ön plana çıxır. Çünki buradan keçən nəqliyyat, rabitə xətlərinin, iqtisadi yolların əhəmiyyəti artmaqdadır. Bütövlükə geopolitik qarşıdurma nəticəsində hər iki regionun strateji əhəmiyyəti güclənməkdədir”. **Onun fikrincə, bu, həm də Turan proyektinə bağlı ikiqat aktualdır:** “Çünki Zəngəzur dahlizinə nəzarətin önəmi artmaqdadır”.

S.Əkbərə görə, ümumiyyətlə, Rusiya geopolitik proseslərin mərkəzindədir. Ekspert hesab edir ki, dünyanın yeni quruculuğu dövründə Cənubi Qafqazda yaranmış vəziyyətdən daha çox Rusiya narahatdır: “Diqqət edin - Rusiya sülhməramlıları saxlamaq üçün könüllü şəkildə bölgədən getmiş erməniləri yenidən Qarabağa qaytarmaq istəyir, eləcə də danışıqlar prosesində təşəbbüsü əldən vermək istəmir, həmçinin Ermənistanda təsir imkanlarını gücləndirməyə çalışır, eyni zamanda Zəngəzur dahlizinə nəzarəti götürmək istəyir. Bu hədəflərinə nail olmaqla, Rusiya Orta Asiyaya, Azərbaycana təsirini artıracaq. Ardınca Ermənistanda varlığını qoruduqdan sonra Gürcüstana təzyiqlərini artırmağa başlayacaq. Halbuki sülhməramlıların Qarabağda qalması üçün əsaslar itirilib. Çünki qarşıda duran tərəf yoxdur. Ona görə də rus qoşunlarının regionda yeganə mövcudluq səbəbi erməniləri bölgəyə qaytarmaq ola bilər. O baxımdan bizim üçün təhlükəli dövr başlayır”.

Analitikin sözlərinə görə, Ermənistan isə Qərb, NATO ilə yaxınlaşmaq xətti götürüb: “Ona görə də Rusiya Cənubi Qafqazda gedən proseslərdə, xüsusən danışıqlarda təşəbbüsü ələ almalıdır ki, daha sonra Zəngəzur dahlizi də onların kontrolunda olsun. Erməni siyasi şərhçilər də qeyd etdilər ki, sərhəddə son təxribat rusların nəzarətində olan

ərazidən açılıb. Ona görə də bu təxribatın səbəbkarı ruslardır. Üstəlik, Brüsseldə Ermənistanla Avropa İttifaqı arasında keçirilən strateji tərəfdaşlıq toplantısı, Şarl Mişelin Bakıya telefon zəngində danışıqlar formatını bərpa etmək təklifi əsasında sərhəddə bu təxribatların baş verməsi təsadüfi deyil. Rusiyadan gələn açıqlamalar da göstərir ki, Kreml buna imkan verməyəcəyini nümayiş etdirir. Yeni Moskva demək istəyir ki, tək cəmi sülh danışıqları deyil, delimitasiya müzakirələri də, nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması da, 2020-2022-ci illərdə Ermənistanla Azərbaycan arasında imzalanmış anlaşmalar da yalnız Rusiyanın vasitəçiliyi ilə olmalıdır”.

Qeyd edək ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova brifinq zamanı ermənilərin qayıdışı barədə danışmışdır. “Moskva və Bakı Qarabağ ermənilərinin qayıdışının perspektivlərini müzakirə edirlər”. Onun sözlərinə görə, ermənilərin qayıdışı onların hüquq və təhlükəsizliyinin “etibarlı” qorunması şəraitində həyata keçirilməlidir. Zaxarova qeyd edib ki, Bakı və Moskva Qarabağda birgə patrul xidmətinin təşkilini müzakirə edir: “Deyə bilərəm ki, Rusiya sülhməramlı kontingentinin fəaliyyətinə dair növbəti Rusiya-Azərbaycan təmaslarına hazırlıq davam edir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
 “Yeni Müsavat”

Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimindəki nitqində Azərbaycanın qarşıdakı illərdə əsas inkişaf istiqamətlərini açıqayıb. Bu, güclü ordu, güclü iqtisadiyyat, daxili sabitlik, gənc nəslin milli ruhda tərbiyəsidir.

Dövlət başçısı çıxışında deyib ki, növbəti illərdə qarşıımızda duran əsas vəzifələrdən biri Ordumuzun, Silahlı Qüvvələrimizin daha da gücləndirilməsidir: "Bu gün Silahlı Qüvvələrimizin gələcək inkişafı ilə bağlı lazımi addımlar atılır, lazımi silah-sursat, texnika alınır, yeni silahlı birləşmələr yaradılır. Biz elə Ordu yaratmışıq ki, - bundan sonra da bu işlər davam edəcək, - heç kim bizə sataşa bilməz və gələcəkdə də belə bir fikirdə ola bilməz. Biz çox güclü hərbi sənaye kompleksi yaradıq, artıq bunun birinci mərhələsi başa çatdı. Bundan sonra biz özümüzü daha böyük həcmdə silah-sursatla, texnika ilə təmin edəcəyik, daha böyük həcmdə ixrac edəcəyik və bu sahədə də müəyyən dərəcədə, deyə bilərəm ki, böyük dərəcədə xarici asılılıqdan canımızı qurtaracağıq". **Prezidentin sözlərinə görə, ki, növbəti önəmli vəzifə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpa edilməsidir:** "Bu il ən azı 20 yaşayış məntəqəsinə keçmiş köçkünlər qayıdacaq. Bizim planımız azad edilmiş torpaqlarda ilin sonuna qədər 5 şəhər və 15 kəndə 20 min keçmiş köçkünü yerləşdirməkdir. Yüzdən çox şəhərin və kəndin baş planları hazırlanıb, təsdiqlənib. Bir çox şəhər və kəndlərdə artıq inşaat işləri başlamışdır. Biz Böyük Qayıdış proqramının birinci mərhələsini 2026-cı ilin sonunda başa çatdıracağıq və o vaxt 140 min köçkün öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaq".

Dövlət başçısı deyib ki, qarşıya qoyulan hədəflərə çatmaq üçün iqtisadiyyatımız inkişaf etməlidir. "Bu ilin yanvar ayının nəticələri ümidvericidir. Ümumi daxili məhsul 5 faiz, qeyri-neft sektorunda isə 12 faizdən çox artıb. Bu, ümidverici göstəricidir və onu göstərir ki, biz indi yavaş-yavaş öz iqtisadi templərimizi bərpa edirik", - deyə dövlət başçısı bildirib.

Prezident əsas vəzifələr sırasında gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda, milli ənənələr ruhunda tərbiyə olunması da xüsusi vurğulayıb: "Bu məsələyə çox ciddi yanaşmalıyıq və mən bunu əsas vəzifələrdən biri kimi qarşıya qoyuram. Gənc nəslin tərbiyə edilməsi bizim gələcəyimizin təmin edilməsi deməkdir".

7 fevral seçkilərində prezidentliyə namizəd olan şəxslərin Qalib Prezidentin andıçmə mərasimində dedikləri ilə bağlı fikirlərini öyrəndik.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri, Milli Məclisin deputatı Zahid Oruc Prezidentin dediklərinin hər birini ayrı-ayrılıqda şərh etdi: "İnauqurasiya mərasimi qətiyyətlə yalnız bir konstitusional tələb və formal

Azərbaycanın qarşıdakı 7 ildə 4 əsas hədəfi

Bu, güclü ordu, güclü iqtisadiyyat, daxili sabitlik, gənc nəslin milli ruhda tərbiyəsidir

şandığını açıq deyə bilirik. Çünki Rusiya o göstəricidə ki, 2-ci yerdə idi, artıq bunu öz daxili ehtiyaclarının ödənməsinə yönəldir. Amerika hazırda əsasən silahlarını Ukraynaya verir, Avropa ölkələrinin çoxu da belə edir. Xaricdən silah asılılığını azaltmaq, yaxud aradan qaldırmaq üçün öz hərbi sənayeni inkişaf etdirmək lazımdır. Bu həm də silah bazarına çıxmaq, gəlirlər qazanmaq imkanları əldə etmək deməkdir. Bu baxımdan müasir ordu modellərinin tətbiqi, həmçinin bunu genişləndirərək Türk dövlətləri arasında əlaqələrə qədər aparıb çıxarmaq çox vacibdir. Qlobal təhlükələrə qarşı da duruş gətirmək baxımdan belə birliyin formalaşması, alyansın yaranması çox mühümdür. Biz bütün Türk dövlətləri ilə Şuşa Bəyannaməsi kimi bir bəyannamənin imzalanmasını ayrıca vurğulayırıq. Ölkəmizin təhlükəsizliyi birbaşa ordumuzun gücündən asılıdır. Bu, mübahisələndirilə bilməz. Biz regionda heç bir bloka qoşulmama siyasəti aparsaq da, silahlanmada hərbi xərcləri azaltsaq, bu bizə çox ciddi zərər gətirə bilər. Bu da yalnız Ermənistan amili ilə bağlı deyil. Görürsünüz ki, bölgədə ciddi hadisələr cərəyan edir. Bununla bağlı da bizim ciddi tədbirlərimiz olmalıdır".

Deputat qeyri-neft sektorundan da söz açdı: "Qeyri-neft sektoru hər zaman ölkəmizdə aktualılıq kəsb edib.

Çünki büdcənin hələ də mühüm bir hissəsi neft sektorundan asılıdır. Hasilat aşağı düşən kimi, görürsünüz ki, ÜDM-in artmasında problemlər ortaya çıxır. Həm də yalnız bir sektordan asılılıq əlavə problemlərə daim yol açır. Hesab edirik ki, bu yöndə hökumətin xüsusi planları olmalıdır. Azərbaycan insanı bölgələrdə öz torpaq sahələrində bu cür müəssisələr yaratmalıdır. Qarabağa qayıdış artıq həyatımızın ayrılmaz tərkib hissələrindən birinə çevrilib. 3 ildir ilk dəfədir ki, məğlubiyyət silsilələri dayanıb. Köçlər, onun gətirdiyi iqtisadi fəlakətlər durub. Böyük Qayıdış adlandırdığımız bu proqram məni dəyərlərimizin həmçinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Ümidvaram ki, 2027-ci ilə qədər 140 min insanın ora dönüşü Bakının və digər ərazilərin yüklənməsinin qarşısını xeyli alacaq, insanlarımız yaşadıqları torpaq məhrumiyyəti azad olacaqlar. 5400 insanın qayıdışla öz ərazilərində məskunlaşdıqlarını qeyd edirik, onların hansı ruhla qayıtdıqlarına şəhidlik edirik. Bu həm də bir doğuluş hadisəsidir. Milli ruhda böyüdülmə, xüsusilə gənclər üzərindən çox vacibdir, deyərdik ki, şərtidir. Müxtəlif ideologiyaların təsirinə çevrilməməliyik. Azərbaycan gənci ailə dəyərlərinə, keçmişinə, tarixinə, milli varlığına bağlı böyüməlidir. Düşünürəm ki, bu ən mühüm mə-

sələrdən biridir. Həm də bu, dövlət, millət, ailə kursudur. Məktəblərimiz qarşısında duran ən böyük vəzifələrdən biri də budur".

Müstəqil Həmkarlar Birliyinin sədri Fuad Əliyev dövlət başçısının daxili və xarici yönəlik çox ciddi mesajlar verdiyini söylədi:

"Dövlət başçısı andıçmə mərasimindəki çıxışında bir neçə istiqamətə toxundu. Çox maraqlı fikirlər səsləndirdi. Azərbaycanın gələcəyi, ölkənin daxili və xarici siyasəti ilə bağlı danışdı. Daxildə ictimai nəzarətin gücləndirilməsi barədə bizi də maraqlandıran fikirlər səsləndirdi. Digər toxunduğu məsələlər də çox maraqlı idi. Gənclərlə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə gedən bərpa-quruculuq işləri, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması ilə bağlı həm də hər kəsi maraqlandıran məqamlara toxundu. Bir maraqlı fikir də cənab Prezident səsləndirdi ki, bizi maraqlandıran Türk xalqlarının ailəsidir, orada fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik, gücləndirəcəyik. Bununla ölkə başçısı həm də Azərbaycanın gələcəyi ilə bağlı hədəflərini, yürüdəcəyi siyasəti açıqladı. Bir sözlə, çox önəmli mesajlar verildi. Cənab Prezident həm də o mesajı verdi ki, eğer Ermənistanın arxasında bəzi Qərb ölkələri durursa, bizim arxamızda da Türk Dövlətlərinin Birliyi durur. Sözsüz ki, dövlət başçısı necə bir pro-

sesin getdiyi barədə hamımızdan məlumatlıdır. Qərb paytaxtlarında ölkəmizə qarşı hansı təxribatların hazırlandığını ölkə başçısı çox gözəl bilir. Məhz ona cavab olaraq, andıçmə mərasimində öz mesajlarını ünvanı olan nöqtələrə çatdırdı. Cənab Prezident açıq şəkildə bəyan etdi ki, biz istənilən təxribatın qarşısını alacağıq, heç kimdən çəkinmirik. Ermənistanı aid də bir sıra fikirlər çıxışda səsləndirildi. İlham Əliyev qeyd etdi ki, sülh müqaviləsi bağlamaq istəməsələr belə, biz öz işimizi görürük. Hərbi sahədə durmadan daha da gücləndiyimizi cənab Prezident qeyd etdi. İqtisadi layihələr baxımından qonşu və digər ölkələrlə maraqlarımızı həyata keçirdiyimiz barədə də fikirlər səsləndi. Uduzan tərəfin yenə Ermənistan olacağı bildirildi. Ermənistan rəhbərliyi bunu nəzərə almalıdır. Bunun üçün də konstitusiyasını dəyişməlidir. Ali Baş Komandan bu barədə də fikirlərini səsləndirdi. Əgər bunlar sözde yox, əməldə Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamaq, Türkiyəyə ərazi iddialarından əl çəkmək istəyirlərsə, ilk növbədə, konstitusiyasını dəyişməyə məcburdurlar. Çünki orada hər iki qardaş ölkəyə qarşı ərazi iddiaları ilə bağlı müddəa yer alır. Zətən həmin maddələr götürülmədən sülh müqaviləsi mənasız və məntiqsizdir".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycandan "ağ xalatlılar"

Almaniyaya axışır

Rəsmi rəqəmlərdən də görünür ki, bu ölkəyə təkcə müalicə olunmağa deyil, müalicə etməyə gedənlərin sayında da ciddi artım var

"2023-cü ildə Almaniyaya üz tutan, burada sığınacaq axtaran əcnəbilərin əksəriyyəti yenə Suriya vətəndaşlarıdır. Bu proses son illərdə belə davam edib". Bu barədə Ayna.az-a Almaniyada yaşayan azərbaycanlı jurnalist Ramil İbrahimov məlumat verib. Ukraynadan gələn miqrantlara gəlincə, onun sözlərinə görə, hazırda Almaniyada bir milyondan çox ukraynalı müharibə qaçqını var.

Onun dediyinə görə, loqlar, 10,3 faizini cərrahlar olduğu bildirilir. Halbuki 2011-ci ildə ölkədə həkimlərin sayı 33 min 85 olub. Həkim sayı ilə bağlı diqqətçəkən daha bir məqam da ondan ibarətdir ki, ölkədə fəaliyyət göstərən həkimlərin 65 faizə yaxını yalnız Bakıda çalışır. Rəsmi rəqəmlərə görə, Bakıda əhəlinin hər 10 min nəfərinə 92 həkim düşsə, bir neçə şəhər və rayonu çıxmaq şərtlə, bütün rayonlarda həmin göstərici 20-dən azdır.

Bəs həkimlərimizin xaricə axın etməsinin əsas səbəbi nədir? Onların ölkəyə geri qayıtması üçün nə edilməlidir? Beləliklə, rəsmi rəqəmlərdən də görünür ki, Almaniyaya təkcə müalicə olunmağa deyil, müalicə etməyə də gedənlərin sayında ciddi artım var.

Almaniyada səhiyyə ilə bağlı tələblər yüksəkdir. Azərbaycanda həkim çatışmazlığı var, xüsusilə bölgələrdə. Almaniya mediasında gedən statistikaya əsasən, 2021-ci ilin əvvəlində Almaniyada 1028 nəfər azərbaycanlı həkim çalışıb. 2019-cu ildə isə həmin göstərici 877 nəfər olub. Beləliklə, göründüyü kimi, ildən-ilə Almaniyaya işləməyə gedən azərbaycanlı həkimlərin sayı artır.

Azərbaycanda isə vəziyyət əksinədir, xaricdə çalışan həkimlərimizin sayı artır, ölkədə isə həkim çatışmazlığı artır. Son statistik məlumata görə, hazırda ölkədə 32,6 min həkim və 54,2 min orta tibb işçisi fəaliyyət göstərir. Əhəlinin hər 10 min nəfərinə orta hesabla 33 həkim, 54 orta tibb işçisi düşür. Həkimlərin 31,3 faizini terapevtlər, 25,3 faizini digər sahələrdə ixtisaslaşan həkimlər, 2,5 faizini epidemioloqlar, 5,6 faizini ginekoloqlar, 10 faizini pediatriqlər, 4,7 faizini şüa-diaqnostika üzrə ixtisaslaşmış kadrlar, 10,3 faizini stomato-

loqlar, 10,3 faizini cərrahlar olduğu bildirilir. Halbuki 2011-ci ildə ölkədə həkimlərin sayı 33 min 85 olub.

Həkim sayı ilə bağlı diqqətçəkən daha bir məqam da ondan ibarətdir ki, ölkədə fəaliyyət göstərən həkimlərin 65 faizə yaxını yalnız Bakıda çalışır. Rəsmi rəqəmlərə görə, Bakıda əhəlinin hər 10 min nəfərinə 92 həkim düşsə, bir neçə şəhər və rayonu çıxmaq şərtlə, bütün rayonlarda həmin göstərici 20-dən azdır.

Bəs həkimlərimizin xaricə axın etməsinin əsas səbəbi nədir? Onların ölkəyə geri qayıtması üçün nə edilməlidir?

Mövzu ilə bağlı tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullu "Yeni Məşavət"ə danışır: "Hazırda ölkədə səhiyyə sektorunda müxtəlif islahatlar aparılır. Amma çox təəssüf ki, bu sahədə problemlər var. Azərbaycanda tibb təhsilini bitirənlər məcburdur ki, rezidentura təhsili üçün başqa ölkələrə getsinlər. Bu ölkələr də əsasən Türkiyə və Almaniyadır. Həkimlərimizin bu ölkələrə daha çox üz tutmasının bəlli səbəbləri də var. Almaniyada müəyyən qədər həkim çatışmazlığı var, Türkiyə ilə dilimiz eyni, oxşarlıqlarımız çox olduğundan həkimlərimiz daha çox bu ölkələrə axın edir. Lakin Fransa, İngiltərə kimi ölkələrə də axın var.

Həkimlərin bölgələrdə işləməsi üçün ilk növbədə səhiyyəni bir sistemə çevirmək, vahid idarəçilik sistemi yaratmaq lazımdır. Bölgələrdə tibb xidmətinin peşəkarlığının artırılması üçün heç olmasa regionlar üzrə müəyyən məktəblər yaradılmalıdır. Yeni tibb məktəblərinin ümumi bir qaydaları olmalıdır. Məsələ

bundan ibarətdir ki, dünyanın hər yerində Qərb təcibəti periferiyasında olan hansısa tibb mərkəzi ilə ən mərkəzi, yüksək səviyyəli klinikaların müalicə prinsipləri demək olar ki, tamamilə eynidir. Bu baxımdan güvən hər yerdə eynidir və biz də bu cür səhiyyə qurmalıyıq.

Həkimlərin ölkəyə geri qaytarılması məsələsinə gəlincə, bunun üçün onların işinin düzgün təşkili, bölgələrdə işləyən həkimlərin sosial müdafiəsinin yüksəldilməsi, marağın artırılması istiqamətində işlər görmək lazımdır. Həmçinin həkim reklamı aradan qaldırılmalı, səhiyyədə tamamilə başqa bir sistem yaradılmalıdır. O cümlədən ölkədə milli eczaçılıq sənayesi, dövlət farmakopeya yaradılmalı, müalicə sistemi beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmalıdır ki, kadrlar özlərini rayonlarda, regionlarda reallaşdırma bilsinlər".

"Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov isə son illər azərbaycanlı həkimlərin xaricə axın etməsi məsələsinə bu cür şərh bildirib: "Həqiqə-

tən də müşahidələrimiz də onu göstərir ki, son illər çox sayda həkimlərimiz xarici ölkələrə, xüsusən də Almaniyaya gedir. Lakin bu, bütün dünyada gedən prosesdir. Ümumiyyətlə, tibbdə bir mərkəzləşmə olur. Belə ki, insanlar rayonlardan böyük şəhərlərə, şəhərlərdən isə xarici ölkələrə üz tuturlar. Bu baxımdan gənclərimizin Avropaya təhsil üçün, xüsusən də tibbi təhsil üçün getməsi normal sayıla bilər. Nəzərə alsaq ki, Almaniyada onlar üçün çox yaxşı şərait, sosial mühit yaradılır, prosesi məqbul qiymətləndirmək olar. Biz gözleyirik ki, onların böyük bir qismi təhsil alıb, özünü daha da təkmilləşdirib, vətənə geri qayıtsın. Əgər belə olarsa, ölkədə tibb sahəsində daha da irəliləyiş olar.

O ki qaldı bölgələrdə həkim çatışmazlığına, bir daha qeyd edərim, tibbdə də mərkəzləşmə olur. Həkimləri bölgələrə cəlb etmək üçün mütləq şəkildə stimullaşdırıcı tədbirlər görmək lazımdır. O da məlumdur ki, bir sıra ölkələrdə məcburi rezidentura və yaxud uzmanlıqdan sonra

Azərbaycandakı işsizlər və bağlanan iş yerləri - rəsmi

2024-cü il fevral ayının 1-i vəziyyətinə Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin sayı 217,9 min nəfər olub.

Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında bildirilib.

Rəsmi məlumata görə, qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin 41,8 faizini qadınlar təşkil edib.

İşsizlikdən sığorta ödənişinin orta aylıq məbləği 435 manat olub.

Komitə bildirib ki, 2023-cü il ərzində ölkədə 82,3 min yeni iş yerləri açılıb. Bu dövrdə yaradılmış iş yerlərinin 91,8 faizi qeyri-dövlət sektorunda açılıb. Yeni açılmış iş yerlərinin 79,7 faizi Bakı şəhərinin, 1,3 faizi Naxçıvan Muxtar Respub-

likasının, 19,0 faizi digər regionların, o cümlədən 3,6 faizi Abşeron-Xızı, 2,4 faizi Quba-Xaçmaz, 1,9 faizi Gəncə-Daşkəsən, 1,8 faizi ŞəkiZaqatala, 1,7 faizi Şirvan-Salyan, 1,6 faizi Qazax-Tovuz, 1,4 faizi Lənkəran-Astara, 1,3 faizi Mərkəzi Aran, 1,2 faizi Qarabağ, 0,9 faizi Şərqi Zəngəzur, 0,7 faizi Mil-Muğan, 0,5 faizi isə Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonlarının payına düşüb.

Yeni açılmış iş yerlərinin 9,4 faizi yeni yaradılmış müəssisə və təşkilatlarda, 89,6 faizi mövcud müəssisə və təşkilatlarda, 0,5 faizi fəaliyyətini bərpa etmiş müəssisə və təşkilatlarda, 0,5 faizi isə digər tədbirlər üzrə yaradılıb.

Hüquqi şəxslər tərəfindən yaradılmış iş yerlərinin 25,7 faizi tikinti, 18,2 faizi ticarət, 10,6 faizi emal sənayesi, 6,8 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 6,7 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 6,4 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 4,1 faizi təhsil, 4 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 3,9 faizi inzibati və yardımçı xidmətlərin göstərilməsi, 2,5 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,5 faizi informasiya və rabitə, 8,6 faizi isə digər iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə açılıb.

Bununla yanaşı, 2023-cü il ərzində ölkədə 14,9 min iş yeri bağlanıb. Bu dövrdə bağlanmış iş yerlərinin 52,4 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb. İş yerlərinin 47,4 faizi müəssisə və təşkilatların fəaliyyətlərinin dayandırılması, 52,6 faizi isə fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda aparılan ixtisarlara əlaqədar bağlanıb.

məcburən orada bir neçə il qalmaq kimi şərtlər var. Bu şərtlər daxilində fəaliyyət göstərən insanlar bəzən oradakı mühiti, təbiəti xoşlayaraq və yaxud ailə həyatı quraraq orada qalır. Hesab edirik ki, bu məsələdə əsas olan amillərdən biri ondan ibarətdir ki, ölkədə tibbi təhsili adekvat, bugünkü stan-

dartlara uyğun hala gətirmək lazımdır. Yəni insanlarımız təhsilin fərqliliyi üçün digər ölkələrə üz tutmasınlar. Əgər belə olarsa, həvəsləndirici stimullar da yerində olarsa, hesab edərim ki, bu problemi aradan qaldırmaq olar".

✎ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

Növbədənəkar prezident seçkisində qalib gələn İlham Əliyev rəsmən öz səlahiyyətlərinin icrasına başladı.

Konstitusiyanın 116-cı maddəsinə əsasən, yeni seçilmiş Prezident vəzifəsini tutduğu və səlahiyyətlərini icra etməyə başladığı gün Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Prezidentinə istefa verir.

Bunu nəzərə alaraq, Prezident İlham Əliyev and içib fəaliyyətə başladığı gün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti üzvlərinin səlahiyyətlərinin icra edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi formalaşdırılanadək Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti üzvlərinin səlahiyyətlərinin icra olunmasını bu sərəncamla Nazirlər Kabinetinin əvvəlki tərkibinə həvalə edib.

Beləliklə, 14 fevraldan Azərbaycan Nazirlər Kabinetinin tərkibi səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edir. Nazirlər Kabinetinin tərkibi yenidən formalaşdırılacaq.

Bu gün Milli Məclisin növbədənəkar iclası çağırılıb. iclas saat 10:00-da baş tutacaq. İclasın gündəliyi açıqlanmayıb. İclasda yeni baş nazirin təyinatı barədə ölkə başçısının təqdimatına baxılması gözlənilir.

Nazirlər Kabinetinin hazırkı tərkibində yer alan şəxslər bunlardır: Əli Əsədov - baş nazir, Yaqub Eyyubov - baş nazirin birinci müavini, Şahin Mustafayev, Əli Əhmədov - baş nazirin müavinləri, Ceyhun Bayramov - xarici işlər naziri, Zakir Həsənov - müdafiə naziri, Vüqar Mustafayev - müdafiə sənayesi na-

ziri, Vilayət Eyvazov - daxili işlər naziri, Fikrət Məmmədov - ədliyyə naziri, Kəmaləddin Heydərov - fövqəladə hallar naziri, Samir Şərifov - maliyyə naziri, Mikayıl Cəbbarov - iqtisadiyyat naziri, Pərviz Şahbazov - energetika naziri, Məcnun Məmmədov - kənd təsərrüfatı naziri, Rəşad Nəbiyev - rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri, Sahil Babayev - əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri, Teymur Musayev - səhiyyə naziri, Emin Əmrullayev - elm və təhsil naziri, Adil Kərimli - mədəniyyət naziri, Fərid Qayıbov - gənclər və idman naziri, Muxtar Babayev - ekologiya və təbii sərvətlər naziri, Tahir Budaqov - Dövlət Statistika Komitəsinin sədri, Şahin Bağirov - Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, Anar Quliyev - Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri, Rövşən Rzayev - Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Bahar Muradova - Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Mübariz Qurbanlı - Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Fuad Muradov - Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Əli Nağıyev - Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi, Orxan Sultanov - Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəisi, Elçin Quliyev - Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, Mürsəl İbrahimov - Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi, Vüsal Hüseynov - Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi, Fuad Nağıyev - Dövlət Turizm Agentliyinin sədri, Qoşqar Təhməzli - Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri, Kamran İmanov - Əqli Mül-

Yeni Nazirlər Kabineti - kimlər gedir, kimlər qalır...

Bu gün Milli Məclisin növbədənəkar iclası çağırılıb; yeni baş nazirin təyinatı barədə ölkə başçısının təqdimatına baxılması gözlənilir

kiyyət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri.

Konstitusiyanın 118-ci maddəsinə görə, baş naziri Milli Məclisin razılığı ilə Prezident təyin edir. Baş nazir vəzifəsinə namizədlik haqqında təklifi Prezident öz vəzifələrinin icrasına başladığı gündən bir ay və ya Nazirlər Kabinetinin istefa verdiyi gündən iki həftə müddətindən gec olmayaraq Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edir. Milli Məclis baş nazir vəzifəsinə namizədlik

haqqında qərarı həmin namizədin təqdim edildiyi gündən bir həftədən gec olmayaraq qəbul edir. Göstərilən qayda pozularsa və ya Prezidentin təqdim etdiyi namizədlərin baş nazir vəzifəsinə təyin olunmasına üç dəfə razılıq verilməzsə, Prezident baş naziri Milli Məclisin razılığı olmadan təyin edə bilər.

Prezident İlham Əliyevin yaxın vaxtlarda yeni Nazirlər Kabinetinin tərkibini müəyyənələcəyini gözlənilir.

Baş nazir postuna yeni

şəxsin gətiriləcəyi istisna edilmir. Daha bir neçə nazirin də əvvəlki postuna təyin edilməyəcəyi yayılan xəbərlər sırasındadır. Həmin şəxslərin sırasında yeni yüksək vəzifəyə çəkilənlərlə yanaşı, yüksək təltiflərlə mükafatlandırılmaqla təqaüdə göndərilənlər də ola bilər.

Bir sözlə, Azərbaycan yeni hökumətlə Prezidentin elan etdiyi yeni dövrə daxil olur. Prezident İlham Əliyev andiçmə mərasimində nitqində də yeni dövrün başladığı

nı elan etdi.

İdarəetmədə, hökumətdə dəyişikliklərin reallaşdırılacağı şübhəsizdir. "Günün-səsi.info" saytı isə hökumət kluarlarından daxil olan məlumatlara istinadən xəbər yayıb ki, baş nazir postuna Prezidentin iqtisadi məsələlər üzrə köməkçisi Şahmar Mövsümovun təyin olunacağı real görünür. Bununla belə, hazırkı baş nazir müavini Şahin Mustafayevin də adının Prezident tərəfindən Milli Məclisə göndəriləcəyi istisna deyil. Sonra qeyd olunur ki, hazırda "supernazir" adlandırılan Mikayıl Cəbbarov iqtisadiyyat naziri postundan gedəcək, onun yerinə Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin rəhbəri Mətin Eynullayev təyin oluna bilər. M.Cəbbarovun isə daha yüksək postla gətiriləcəyi gözlənilir. Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin də yeni kabinetdə təmsil olunmayacağı gözlənilir, onu hazırda qurumun aparat rəhbəri vəzifəsini tutan Mətin Kərimlinin (Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimovun qardaşı) əvəz edəcəyi bildirilir.

Məlumatda o da bildirilir ki, müdafiə naziri Zakir Həsənov təqaüdə göndəriləcək. Digər güc strukturlarından daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Əli Nağıyev öz postlarında qalacaq. Digər bir sıra yüksək vəzifələrə yeni təyinatların olacağı bildirilir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Dəyişikliklər və islahatlar anonsu

Politoloq: "Dövlətin əsas marağı vətəndaşlarının rifah səviyyəsini yaxşılaşdırmaqdır"

Prezident seçkisində qalib gələn Prezident İlham Əliyevin inauqurasiya mərasimi keçirilib. Ölkə başçısı andiçmə mərasimi zamanı bir çox mühüm açıqlamalar verib. Bu açıqlamalar daha çox müxtəlif sahələrdə keçiriləcək islahatlar və siyasi məsələlərlə bağlı olub.

Ölkə başçısı daha öncəki çıxışlarında da dəfələrlə 7 fevraldan sonra müxtəlif sahələrlə bağlı köklü dəyişikliklərin və yeniliklərin olacağına dair mesajlar vermişdi.

Gözlənilən dəyişiklik və islahatlarla bağlı Yenisabah.az-a danışan **politoloq Cümşüd Nuriyev** sosial və iqtisadi sahədə mühüm dəyişikliklərə ehtiyac olduğunu deyib:

"Ölkə başçısı hələ seçkilərdən öncə idarəetmə ilə bağlı 7 fevraldan sonra yeni eranın başlayacağını elan etmişdi. Çünki Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etdikdən sonra müharibə

səhnəsindən dövlətin sosial-iqtisadi səhnəsinə keçid elədi. Çünki hər bir dövləti idarə edən hakimiyyətin xalqla münasibəti onun sosial və iqtisadi sahədə vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması ilə ölçülür. Azərbaycanca vətəndaş cəmiyyə-

yətinin formalaşması ilə bağlı müharibədən sonra mənəvi problem yoxdur. Ancaq istəsək də, istəməsək də sosial və iqtisadi problemlər var. Heç bir dövlət bundan sığortalanmayıb. O cümlədən ölkəmizdə də bu problemlər var. Cə-

nab Prezidentin inauqurasiya törəni əslində İlham Əliyevin yaxın 7 ildə görəcəyi işlərin proqramı, yol xəritəsi idi. Bu yol xəritəsində baş verən hadisələr və onların siyasi nəticələri xarakterizə olundu. Çünki dövlət idarəçiliyində hər

hansı bir dəqiq diaqnoz qoymaq üçün mütləq əvvəlki təftiş olunur, buraxılan səhvlər, qazanılan uğurlar analiz edilir və onun əsasında çatışmazlıqların həllinə yönəlik işlər görülür. Ölkə başçısının çıxışında məhz bu məsələlərə daha çox yer verildi".

Politoloq başlıca olaraq əhalinin rifah səviyyəsinin yaxşılaşdırılması məsələsinin ön planda olduğunu qeyd edib:

"Birincisi, institusional dəyişiklik, yeni hakimiyyətin idarəetmə formasının daha effektiv olması üçün səmərəsiz strukturların ləğvi, ikincisi hüquqi dövlətin daxilə formalaşması, üçüncüsü dövlətin sosial-iqtisadi istiqamətləri, dördüncüsü artıq dünyanın keçdiyi beşinci iqtisadi inqilab mərhələsi ilə bağlı addımların atılması ilə bağlı dəyişikliklər gözlənilir. Təbii ki, hər bir dövlətin milli təhlükəsizliyi üç səviyyədə qurulur. Bunlar fərdi şəxslər, cəmiyyət və dövlət səviyyələridir. Heç bir dövlət heç nədən sığortalanmayıb. Müharibədən sonra

Azərbaycanda daxili təhdid, yeni Qarabağdakı separatizm problemi aradan qalxdı. Amma heç bir dövlət xarici təhdiddən sığortalanmayıb və istənilən vaxt bu proses baş verə bilər. Bu mənada Azərbaycan da bunlara hər zaman hazır olmalıdır. Dövlətin əsas marağı vətəndaşlarının rifah səviyyəsini yaxşılaşdırmaqdır. Azərbaycanda bu sahədə problemlər var. Mövcud bazar qiymətləri ilə əhalinin real gəliri bir-birini qapamır. Həmişə real gəlir bazar qiymətlərindən geri qalır. Düzdü, nominal gəlir yüksəkdir, ancaq bunun müqabilində xərclər çoxdur və qiymətlər bahadır. Bu səbəbdən biz desək də, deməmək də Azərbaycanın bu sahədə problemləri var və bu problemləri aradan qaldırmaq lazımdır. İkinci Qarabağ müharibəsində zəfər qazanan xalq daha yaxşı yaşamaq hüququna layiqdir. İnanıram ki, belə də olacaq. Ölkə başçısı da öz çıxışında məhz bu istiqamətdə olan mövzulara daha çox yer verdi".

Paşinyan bölgədə qəsdən gərginlik yaratmaq istəyir - XİN

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın fevralın 15-də hökumətin iclasında növbəti dəfə səsləndirdiyi əsassız iddialar bölgədə qəsdən gərginlik yaratmaq məqsədi daşıyır.

Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin N.Paşinyanın fikirləri ilə bağlı şərhində bildirilib.

“İlk növbədə qeyd edək ki, hərbi qulluqçumuzun yaralanmasına cavab olaraq ölkəmizin həyata keçirdiyi tədbirlərin təcavüz kimi qiymətləndirilməsi faktların saxtalaşdırılmasıdır. 12 fevral tarixində Ermənistan tərəfinin təxribatlarının 5 aya yaxın müddətdə hökm sürən sabitliyi pozduğu və bunun məsuliyyətinin Ermənistan tərəfində olduğu hər kəsə yaxşı məlumdur. Eyni zamanda Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin Azərbaycan hərbcisinin yaralanması faktı ilə bağlı araşdırma aparılacağı barədə vədlərinə indiyə qədər nəyə görə əməl olunmadığına izahat verilməsi, habelə Ermənistanın sərhəd postlarında müxtəlif hərbi qruplaşmalara məxsus muşdların Müdafiə Nazirliyinə hansı əsasda təbə olması məsələsinə aydınlıq gətirilməsi faydalı olardı”, - nazirlikdən qeyd olunub.

Bildirilib ki, Azərbaycanın anklav və eksklav kəndləri məsələsinə istinad edən Ermənistan baş nazirinin növbəti dəfə guya Azərbaycanın 31 kəndin ərazilərini işğal altında saxladığını iddia etməsi siyasi manipulyasiyanın tərkib hissəsidir: “Əvvəlki bəyanatlarında belə kəndlərin 32 olduğunu bildiren baş nazirə xatırlatmaq istərdik ki, Azərbaycanın 8 kəndinin geri qaytarılmasına dair Ermənistanın öhdəlikləri mövcuddur.

Həmçinin 1991-ci ilin sərhədləri və Almatı bəyannaməsi əsasında ərazi bütövlüyünə və delimitasiyanın həyata keçirilməsinə istinad edən Ermənistan tərəfinin son 35 ilə yaxın müddətdə nəyə görə bu xəritələrə və razılıqlara əməl etmədiyinə, sovet xəritələrində əksini tapmış sərhədləri qəbul etməkdən imtina etdiyinə, Azərbaycan ərazilərini işğal etdiyinə izahat verməsi yaxşı olardı.

Ermənistanın bütün qonşularının ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini iddia edən baş nazirə Ermənistan Konstitusiyasında, qüvvədə olan qanunvericilik aktlarında, rəsmi məktublarında, rəsmi bəyanatlarında, beynəlxalq təşkilatlar və məhkəmələrdə yaydığı sənədlərdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı davam edən iddialarını xatırlatmaq istərdik.

Ermənistan tərəfi həqiqətən də sülh prosesində maraqlıdırsa, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı iddialarından əl çəkməlidir”.

“2024-cü il Avropa siyasətçiləri üçün həm Ukraynada, həm də Cənubi Qafqazda kritik və eyni zamanda sınaq ili olacaq”.

“Azpolitika.info” xəbər verir ki, bunu “Karnegi” Fondunun aparıcı elmi işçisi, son vaxtlar ermənipərəst mövqeyi ilə tanınan britaniyalı ekspert Tomas de Vaal adlı

yolu ilə həllinə nail olmağa çalışan Azərbaycanla Qərbdə münasibətlərin soyumasını sürətləndirdi: “Bu, Aİ-nin Ermənistanla əməkdaşlığını gücləndirdiyi bir vaxta təsadüf edir”.

Ekspert qeyd edir ki, İlham Əliyevin gücü həm də onun iki böyük qonşusu ilə sığortalı siyasətindən irəli gəlir: Türkiyə prezidenti Rəcəb

baycanın öz ərazilərini Ermənistanın mümkün qədər az nəzarət edəcəyi dəhlizlə yenidən birləşdirməkdə maraqlı olduğunu, İrəvanın isə suverenlik iddiaları ilə güzəştə getmək istəmədiyini qeyd edib.

O, yuxarıda qeyd edilən həm ikinci, həm də üçüncü məqamda Qərbin güclü strateji marağı olduğunu qeyd

ya və İran arasında əlaqənin yaradılmasına Ermənistanın mane olumuş, Zəngəzur dəhlizi bu problemi aradan qaldıracaq: “Ruslar üçün tranzit marşrutuna nəzarət böyük uğur olardı. Rusiya və İranı birləşdirən və onilliklər ərzində ilk dəfə olaraq Fars körfəzinə aparan dəmir yolunun bir hissəsinə nəzarət onlara veriləcək. Bu, Rusiyanın

Tomas de Vaalın dəyişən “val”ı

Son vaxtlar ermənipərəst mövqeyə keçən “Karnegi” Fondunun eksperti Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı İrəvanın mövqeyinə haqq qazandırır

Yaxın Şərqlə əlaqələrini bərpa edə biləcəyi əsas şimal-cənub dəmir yolu marşrutu olacaq. Çünki Ukrayna ilə müharibə və Qərblə qarşılıqlı uzun müddət davam edəcək”.

Bu zaman nədənsə Ermənistanın bütün sərhədlərinin Rusiya hərbcilərinin nəzarətində olduğunu, bütün nəqliyyat, o cümlədən dəmir yolu infrastrukturuna Rusiya şirkətlərinin nəzarət etdiyini “yaddan çıxarıb”.

Sülh sazişinin bağlanması üçün İrəvanın öz öhdəliklərini yerinə yetirməli, Azərbaycana ərazi iddialarına son qoymalı, öz qanunvericiliyini dəyişməli olduğunu da “unudan” erməni diasporunun sözcüsü bunu da Zəngəzur dəhlizinə bağlamağa çalışır.

Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizi layihəsinin reallaşmasına nail olana qədər sülh sazişi imzalanmayacağına iddia edərək, günahı Bakının üzərinə yıxmağa çalışır.

Erməni diasporunun bəslədiyi Vaal və onun kimilər nədənsə Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını 30 il işğalda saxlamasını, çoxlu sayda şəhər və kəndlərini viranə qoymasını, minlərlə gəncini Şəhid etməsinə xatırlatmaq belə istəmir. İrəvanın buna görə Azərbaycana kompensasiya ödəməli, üzərinə müəyyən təminatlar götürməli olduğu haqda isə, ümumiyyətlə, düşünmürlər. Sanki Ermənistan istədiyi vaxt Azərbaycan torpaqlarını işğal edə, sonra da heç nə olmamış kimi yoluna davam edə bilər. Azərbaycan isə İrəvanın Qərbdəki havadarlarının hazırladığı “sülh sazişini” heç bir şərt irəli sürmədən imzalamalıdır.

Azərbaycan dövləti isə artıq regionda öz şərtlərini diqtə edir. Qərbin və ya Rusiyanın deyil, özünün milli maraqlarına cavab verən addımlar atır. Zəngəzur dəhlizi layihəsinin reallaşmasını da məhz Azərbaycanın milli maraqları tələb edir. Azərbaycan torpaqlarını 30 il işğalda saxlayan Ermənistan kapitulyasiya aktına imza atarkən bu öhdəliyi üzərinə götürüb-sə, yerinə yetirməlidir. Ya xoşluqla, ya da güclə!

□ “Yeni Müsavat”

çəkilən qurumun saytında dərc etdiyi məqalədə yazıb.

“Sual yaranır ki, Azərbaycan və Ermənistan üçün bu il müharibə, yoxsa sülh ili olacaq? Otuz illik münaqişədən sonra iki ölkə arasında münasibətləri normallaşdıracaq ikitərəfli sülh sazişi üzrə danışıqlar davam edir. Lakin Ermənistanın cənubunda və onun ətrafında - tarixən Zəngəzur kimi tanınan Sünik adlanan bölgədə hələ də eskalasiya təhlükəsi var”, - deyir o iddia edib.

De Vaal fevralın 13-də Ermənistan hərbcilərinin Sünikin Nərin Hand kəndi yaxınlığında atəşkəsi pozmasını da Rusiya ilə bağlamağa cəhd edib.

“Bu ərazi rus sərhədçilərinin Avropa İttifaqının monitorinq missiyasının müşahidəçilərinə daxil olmağa icazə vermədiyi Azərbaycana yaxın ərazidir”, - deyir o qeyd edib.

Bununla belə, ekspert etiraf edib ki, üstünlük Azərbaycanın əlindədir: “Prezident İlham Əliyev fevralın 7-də yenidən beşinci müddətə Azərbaycan Prezidenti seçilib. O, heç vaxt bu qədər arxayın görünməmişdi. Əliyev ötən ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusunun il-dırım sürətli hücumu nəticəsində Qarabağa nəzarəti təmin edərək münaqişəyə son qoymaqla əldə etdiyi hərbi qələbə ilə ictimaiyyət qarşısında yeni legitimlik qazandı”.

Tomas de Vaal onu da yazır ki, Qarabağdakı anti-terror əməliyyatı son ana qədər münaqişənin sülh

Tayyib Ərdوغانla sıx ittifaq və Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq.

Təhlilçi xatırladı ki, Brüssel və Vaşinqtonda Qərbin köməkliyi ilə aparılan danışıqlar ötən ilin yayından dayandırılıb. Onun sözlərinə görə, hazırda sülh sazişinin mətni üzərində işləyən Ermənistan və Azərbaycanın milli təhlükəsizlik müşavirlərinin apardıqları ikitərəfli proses davam edir: “Vasitəçilərin olmadığı ikitərəfli sülh prosesinin üstünlüyü budur ki, heç bir xarici gündəm və ya eqoizm razılaşmaya mane ola bilməz...”

T. Vaal yazır ki, sülh sazişinin imzalanması üçün üç əsas maneə var: “Bunlardan biri Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədin müəyyənləşdirilməsidir. Burada sovet dövrünün müxtəlif dövrlərinə aid çoxsaylı xəritələrdə sərhəd xətlərinin haradan çəkilməli olduğu barədə müxtəlif şərhər verilir;

İkinci sual sazişin davamlılığını təmin etmək üçün hansı beynəlxalq təminatlara və mübahisələrin həlli mexanizminə ehtiyac duyulacaqdır. Ermənistan mümkün qədər çox beynəlxalq dəstək, Azərbaycan isə minimal iştirak istəyir;

Üçüncüsü, Ermənistan ərazisindən keçən, uzun müddətdir bağlı olan və Azərbaycanın əsas hissəsini onun Türkiyə ilə həmsərhəd Naxçıvan bölgəsi ilə birləşdirən 43 kilometrlik dəhlizin və ya tranzit marşrutun açılması”.

Britaniyalı ekspert Azər-

edərək dolayısı ilə etiraf edib ki, Qərb Azərbaycanla Türkiyə arasında quru əlaqəsinin yaranmasında, Türk dünyasını birləşdirən dəhlizin açılmasında maraqlı deyil.

“Təhlükəsizlik təminatına gəlincə, Azərbaycan təkid edir ki, Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin (FSB) sərhədçiləri dəmir yolu və avtomobil yollarını qoruyur. Onlar 2020-ci ilin noyabrında imzalanmış Ermənistan-Azərbaycan-Rusiya üçtərəfli atəşkəs bəyanatına istinad edirlər. Bu məsələ bəyanatda açıq şəkildə qeyd olunur, baxmayaraq ki, həmin razılaşmanın qalan hissəsi artıq qüvvədən düşüb. Yanvarda Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov bir daha bəyan edib ki, sazişin bu hissəsi həyata keçirilməlidir”, - deyir Vaal hiyləgərcəsinə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı Qərbin narahatlığını Rusiya-ya bağlamağa cəhd edib.

Erməni diasporunun təsiri altında olan ekspert iddia edir ki, guya Ermənistan tərəfi də Rusiyanın təsirindən, o cümlədən Sovet İttifaqı dağılandan sonra orada yerləşdirilən sərhədçilərdən xilas olmağa çalışır. Ancaq Paşinyan hökuməti dəfələrlə belə bir düşüncəsinin olmadığını bəyan edib.

Ermənipərəst Vaal Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı İrəvanın öhdəliklərini yerinə yetirməsinə haqq qazandırmaq üçün layihənin Rusiyanın marağında olmasına dair Qərbdəki məlum dairələrin ənənəvi tezislərini təkrarlayır. Belə təsəvvür yaratmağa çalışır ki, guya hazırda Rusi-

Azərbaycanın quru sərhədlərinin açılması məsələsi uzun müddətdir ki, müzakirə mövzusu olaraq qalır. Pandemiya sonradan quru sərhədlərin bağlı qalmasının səbəbləri haqda çox danışılır.

Əsas versiyalardan biri budur ki, quru sərhədlərinin bağlı qalması təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı ola bilər. Bizə qarşı təhlükə təkəcə Ermənistandan gəlmir. Burada müəyyən qüvvələr var ki, quru sərhədlər vasitəsilə təhlükəsizliyimizə qarşı təxribat törətməyə cəhd göstərə bilərlər.

Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimindəki nitqində sərhədlərin qorunması ilə bağlı da danışdı. Prezident deyib ki, sərhədlərimizi daha da güclü qorumalıyıq: "Bunu da qarşıya önəmli vəzifə kimi qoyuram. Sərhədimiz elə möhkəm bağlı olmalıdır ki, bir quş belə uça bilməsin. Sərhədlərimizin qorunması, eyni zamanda bizi xarici risklərdən qoruyacaq. Çünki ölkə daxilində risklər yoxdur. Bütün mümkün olan potensial risklər ölkəmizin hüduqlarından kənarda yerləşir və formalaşır. Təhlükəsizlik tədbirlərinin bundan sonra da görülməsi vacib vəzifə kimi qarşıya qoyulur. Biz özümüzü təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsi və sərhədlərimizin möhkəmləndirilməsi nəticəsində həm fiziki risklərdən qorumalıyıq, həm də özümüzü ideoloji risklərdən qorumalıyıq. İdeoloji risklər sərhəd tanımır, xüsusilə indiki şəraitdə..."

Beləliklə, Prezident sərhədlərlə bağlı mühüm iki məqamı qeyd edib. Birincisi, bütün mümkün olan potensial risklər ölkəmizin hüduqlarından kənarda yerləşir və formalaşır. İkinci mühüm səbəb isə ideoloji risklərdən qorumalıyıq. "İdeoloji risklər sərhəd tanımır, xüsusilə indiki şəraitdə..." - deyər Prezident bildirib.

Xatırladaq ki, artıq 4 ildir Azərbaycanın quru sərhədləri bağlıdır. Quru sərhədlərin açılması ilə bağlı xeyli müzakirələr gedir. İlham Əliyevin keçirilən andıçmə mərasimindəki çıxışında belə məlum olur ki, sərhədlərin bu vaxta qədər bağlı qalmasının mühüm səbəbləri var və bu vəziyyət hələ bir qədər də davam edə bilər.

Mövzu ilə bağlı siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu "Yeni Məsavət"ə danışdı. Ekspert qeyd edib ki, uzun illər təkəcə Qarabağ deyil, həm də bizim sərhədlərimiz işğal altında qalmışdı: "Ermənistan Azərbaycanın İranla olan sərhədini də işğal altında saxlamış-

Quru sərhədlər uzun müddət bağlı qala bilər

Prezident "bir quş da uçmamalı" dediyi sərhədlərin qorunması ilə bağlı iki mühüm səbəbi açıqladı - ekspertlərin şərh

dı. Məlum olduğu kimi, İranla sərhəd yolundan da qanunsuz fəaliyyətlər üçün istifadə olunurdu. Belə ki, narkotik maddələr, silah-sursat daşınırdı. Qarabağ tam azad olunduqdan sonra gördük ki, bütün şəhərlərimizi darmadağın ediblər. Məsələn, Ağdamda vaxtilə ən kasıb ailənin ikimərtəbəli evi var idisə, işğal dövründə bir daş belə daş üstündə qalmamışdı, hər şey sərhəd vasitəsilə daşınırdı. Əlbəttə ki, bütün hər şey Ermənistanla daşına bilməzdi, əksəriyyəti İrana daşınırdı. Çox şükür ki, torpaqlarımızı işğaldan azad etdik, sərhədlərimizi bərpa etdik.

İlham Əliyev andıçmə mərasimində bu məsələ ilə bağlı danışarkən, çox vacib bir cümlə də işlətdi ki, sərhədlərimizi həm fiziki, həm də ideoloji risklərdən qorumalıyıq. Sonra isə əlavə edir ki, "ideoloji risklər sərhəd tanımır, xüsusilə indiki şəraitdə..." Beləliklə, İlham Əliyev ideoloji risklər dedikdə, İrandan gələn təhlükələri nəzərdə tutur.

Təkcə İranla deyil, Rusiya ilə olan sərhədlərimizi də möhkəmləndirməliyik. Əlbəttə, bu iki ölkə ilə münasibətlərdə gərginlik istəmirik, əksinə, münasibətlərin davamına çalışırıq. Amma müəyyən təhlükələr var və biz bu təhlükələrdən özümüzü qorumalıyıq.

Beləliklə, İlham Əliyevin "ideoloji risklər" ifadəsinin altında çox böyük məna gizlənir. Çünki hər kəsə

məlumdur ki, İran Azərbaycanın müstəqilliyini, dünya birliyini qəbul etmir, bizə qarşı siyasəti davam edir, onların içərisində səfirliyimizə hücumu, tələbəmizin saxta ittihamla həbs olunması, millət vəkiliyə qarşı terror hadisəsi var. Bütün bunlar Azərbaycana qarşı davam edən ideoloji müharibədir. Ona görə də İlham Əliyev bunu əhəmiyyətli hesab edir ki, sərhədlərimiz möhkəm olmalı, təchizatlar yenilənməlidir. Yəni təkəcə ordu deyil, sərhəd xidmətimizin də imkanları genişlənməlidir. O ki qaldı sərhədlərin bağlı qalmasının nə qədər davam edəcəyinə, İlham Əliyevin çıxışı həm də ondan xəbər verir ki, müəyyən təhlükələr barədə məlumat olduğunda görə sərhədlər bir müddət də qapalı qalacaq. Amma biz əbədiyyətə qədər qonşularla sərhədi bağlı saxlaya bilmərik. Üstəlik, sərhədlərin qapalı qalması turizm sahəsinə də təsir edir. Məsələn, son statistikaya baxanda görürük ki, Gürcüstan və Ermənistan turistlərin sayına görə Azərbaycanı üstələyir. Doğrudur, Azərbaycana da turist gəlir. Amma biz turizmin inkişafını istəyiriksə, sərhəd məsələsinə bir əncəm çəkməliyik. Amma bir daha qeyd edərdim ki, təhlükəsizlik məsələsi bizim üçün daha önəmlidir və ona görə də sərhədlər bir müddət də bağlı qalacaq".

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev isə mövzuya bu cür şərh bildirib: "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev andıçmə mərasimindəki çıxışında məlum məsələdir ki, yeni dövr üçün bir yol xəritəsi cızıldı və bunu cəmiyyətə çatdırdı. Əsas məqam burada ondan ibarətdir ki, bütün aspektlər nəzərə alındı. Özünün siyasətində daim Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyünün tam şəkildə təmin olunması, eyni zamanda hər bir Azərbaycan vətəndaşının rifahını üstün tutub və bu istiqamətdə öz çıxışlarında həmin məqamların hamısına toxundu.

Təbii ki, ərazi bütövlüyü ilə bağlı, eyni zamanda Azərbaycan ərazisi suverenliyinə qarşı təhdidlərin qarşısının alınması istiqamətində əsas vəzifələr sırasında ordu quruculuğunun davam etdirilməsi, hərbi səhə kompleksinin inkişafı məsələsi ən mühüm addımlardan biri kimi dəyərləndirilməlidir.

Çünki hazırda sərhədlərimizdən çox da uzaqda olmayan ərazilərdə müharibə gedir, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində addımlar atılır, erməni havadarları, Qərb və digər dövlətlər isə məhz bu istiqamətdə Ermənistanı istifadə edərək, ikili siyasət yürüdü. Bütün bunlar təbii ki, gündəmdədir. Buna görə də güclü Azərbaycan Ordusunu daha da

təkmilləşdirmək, eyni zamanda kadr potensialı ilə gücləndirmək lazımdır. Müasir texnologiyadan, texnikadan istifadə edəcək kadrların Azərbaycan Ordusunda olması mütləqdir.

Təbii ki, ən mühüm məsələlərdən biri sərhədlərimizin təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Bu istiqamətdə həm ordu, həm xüsusi xidmət orqanları, Daxili İşlər Nazirliyi birmənalı şəkildə ən zəruri məsələlər-

dən istifadə etməlidir. Çünki hazırda dünyada belə bir proses gedir ki, kimin gücü var, diktə edən tərəf də o olur. Paralel olaraq NATO və digər standartlara uyğun ordunun yaradılması, sərhəd təhlükəsizliyinə müvafiq strukturların daha da təkmilləşməsi və bunun üçün aparıcı texnologiyalardan istifadə olunması çox önəmlidir".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsavət"

"Azərbaycanı yeni müharibəyə təhrik etmək istəyirlər" - Zərdüşt Əlizadə

"Məlum olduğu kimi, Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində bir neçə aydır hökm sürən nisbi sakitlik fevralın 12-də pozuldu. Həmin gün Ermənistan tərəfinin Azərbaycan Ordusunun Zəngilan istiqamətində, rayonun Kolluqışlaq kəndi ərazisində yerləşən mövqelərini atəşə tutması nəticəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin N saylı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu yaralandı. Azərbaycanın adekvat reaksiyası nəticəsində qarşı tərəfin hərbi postu və bir neçə hərbiçisi məhv edildi. Bu, Ermənistanla edilən növbəti xəbərdarlıq idi. Çünki təxribatın xroniki hal almasına qarşı ən effektiv üsul məhz budur. Ermənilərin bu təxribatı sabitliyin pozulmasını, yeni müharibənin başlanmasını istəyən qüvvələrin əməlidir".

Bunu **politoloq Zərdüşt Əlizadə** Bakupost.az-a söyləyib.

O bildirib ki, Ermənistan Nikol Paşinyanı yıxmaq üçün vəziyyəti gərginləşdirənlər var. Həmin qüvvələr Azərbaycanla Ermənistanı yeni müharibəyə təhrik etmək və erməni tərəfinin növbəti məğlubiyyəti sayəsində Paşinyanı devirmək istəyirlər:

"Xaricdəki Azərbaycan əleyhinə qüvvələr tərəflər arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasının qarşısını almaq istəyirlər. Onlar erməni avantürizmini qoruyub saxlamaqla Cənubi Qafqazdakı maraqlarını gerçəkləşdirməyə çalışırlar. Belə niyyət güdənlərin bir qütbünü Fransa təşkil edir. Digər mövqedə qərarlaşan isə kollektiv Qərbin aparıcı siyasi aktoru ABŞ-dır. Görünür, ABŞ və Fransa bölgədəki erməni ambisiyalarını diri tutmağa cəhd göstərir. Şərti sərhəddə erməni silahlı təxribatının törədilməsində bir məqsəd də elə budur. Növbəti məqsəd isə Azərbaycanı yenidən müharibəyə təhrik etməkdir".

Fevralın 14-də keçirilən andıçmə mərasimində söylədiyi nitqində Prezident İlham Əliyev iqtisadiyyatdakı hədəflər haqda da danışdı. Dövlət başçısı deyib ki, bu ilin yanvar ayının nəticələri ümidvericidir: “Ümumi daxili məhsul 5 faiz, qeyri-neft sektorunda isə 12 faizdən çox artıb. Bu, ümidverici göstəricidir və onu göstərir ki, biz indi yavaş-yavaş öz iqtisadi templərimizi bərpa edirik.

Müqayisə üçün deyə bilərlərəm ki, 2003-cü ildə bizim ümumi daxili məhsulumuz 7 milyard dollar idi, keçən ilin yekunlarına görə isə bu rəqəm 72 milyard dollardır. Yəni bu, 20 ildə iqtisadiyyatımızın inkişafının əsas göstəricisidir. Bizim 2003-cü ildə valyuta ehtiyatlarımız 1,6 milyard dollar idisə, bu gün bu, artıq 69,5 milyard dollardır və biz bu 20 il ərzində görün öz valyuta ehtiyatlarımızı nə qədər artırmışıq. Bu, bizə iqtisadi və maliyyə müstəqilliyi verən əsas amillərdən biridir. Aparılan siyasət nəticəsində birbaşa xarici borcumuz 6,4 milyard dollara düşüb, bu da ümumi daxili məhsulumuzun cəmi 9 faizini, ondan da az təşkil edir”.

Dövlət başçısı deyib ki, 2003-cü ildə Azərbaycanda minimum əmək haqqı 9, indi 345 manatdır: “Əlbəttə ki, bu da yetərli deyil, ancaq dinamika var və dinamika davam edəcək. Minimum pensiya 2003-cü ildə 20 manat idi. Bu gün 280 manata çatıb. Orta pensiya 500 manatdan çoxdur. Orta əmək haqqı 940 manatdır. Əlbəttə ki, bu, bizi qane edə bilməz”.

Prezidentin sözlərinə görə, Azərbaycanda tamamilə yeni bir investisiya iqlimi yaradılıb: “Əgər əvvəlki illərdə investisiyalar daha çox neft-qaz sahəsinə qoyulurdusa, bu gün qeyri-neft sektoruna qoyulan sərmayə milyardlarla dollar səviyyəsindədir. Əldə edilmiş razılaşmalar, imzalanmış kontraktlar yaxın bir neçə ildə özünü elə göstərəcək, sıçrayış elə böyük olacaq ki, bunu hər kəs görəcek”.

Prezident yoxsulluqla mübarizə haqda bunları deyib: “Biz əlbəttə ki, yoxsulluqla və işsizliklə bağlı öz fəaliyyətimizi davam etdirməliyik. Yoxsulluq Azərbaycanda 5 faiz səviyyəsindədir. 2003-cü ildə təxminən 50 faiz idi. İşsizliklə bağlı da im işlər aparılmalıdır ki, işsizlik aşağı səviyyədə olsun. Müstəqillik dövründə əhalimiz 3 milyon artıb və artan əhalisi olan ölkələrdə işsizlik bir qayda olaraq ciddi prob-

İşsizlik və maaş problemi: elə dəyişikliklər olacaq ki...

Ekspertlər Prezidentin andıçmə mərasimindəki çıxışını belə qiymətləndirdilər

lemdir, o cümlədən bizim üçün. Biz hər il 10 minlərlə yeni iş yeri yaratmalıyıq. Bunun üçün əlbəttə ki, daxili resurslar kifayət deyil. Xarici sərmayəyə ehtiyac var və iqtisadi islahatlar, o cümlədən biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, rəqabətlə bağlı, inhisarçılığa qarşı olan tədbirlər bu biznes mühitini yaxşılaşdıracaq”.

Prezident onu da deyib ki, ənənəvi yanacaq növləri - neft-qaz sahəsində işlər davam etdiriləcək: “Bizə sabit neft hasilatı lazımdır və investorlar qarşısında bu vəzifəni qoymuşuq. Müəyyən narahətədi məqamlar olub və işgüzar qaydada təmaslar əsnasında bu məsələlərin həlli gözlənilir.

Təbii qazla bağlı. Biz artıq səkkiz ölkəyə təbii qaz ixrac edirik. Tələbat daha böyükdür, ilk növbədə, təbii ki, Avropa İttifaqı məkanından. Bizdən xahiş edənlərin sayı artır ki, biz kömək edək. Bax, bizə edilən xahişlər bu məqsədi daşıyır. Biz isə etibarlı tərəfdaş kimi həmişə ehtiyacı olanlara kömək etməyə hazırıq və bu köməyi göstəririk, bu da qiymətləndirilir, prinsip etibarilə bu vəziyyət bizi qane edir.

Gələcəkdə bizim ixrac coğrafiyamız artacaq, təbii ki, Avropa istiqaməti üzrə. Bu yaxınlarda bizim yeni resurs bazamız işə salınıb. “Şahdəniz” yatağından sonra ikinci resurs bazamız

“Abşeron” qaz-kondensat yatağından ilk qaz çıxarılıb və yəqin ki, biz yaxın gələcəkdə bu yatağın işlənilməsinin ikinci mərhələsinə də başlayacağıq. Gələn il “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağının dərin laylarından qaz hasilatı nəzərdə tutulur. Bu da bizim resurs bazamızı artıracaq. Ondən başqa, “Ümid”, “Babək”, “Şəfəq”, “Asiman”, “Qarabağ” neft və qaz-kondensat yataqlarından hasilata başlamaq üçün bir çox xarici investorlar tərəfindən təkliflər var. Vaxtilə bizi istəməyən qüvvələr sayıe yayırdılar ki, Azərbaycanda neft yoxdur. Azərbaycan 1997-ci ildən bəri neft hasilatını yüksək səviyyədə saxlayır və bir çox ölkələrə neft ixrac edir. Sonra deyirdilər ki, Azərbaycanda qaz yoxdur. Təbii ki, bu da cəfəngiyyatdır, bax, sadaladığım bu yataqlar onu əyani şəkildə göstərir.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, ölkə Prezidenti çıxışında yeni dövr üçün yeni hədəfləri bəyan edib: “Yeni dövrdə iqtisadi islahatların daha da dərinləşməsi, investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, rəqabətin yaxından müdafiəsi, monopolizmə qarşı mübarizə və eləcə də sosial-təminat tədbirlərinin daha da gücləndirilməsi kimi hədəf-

lər var.

İşğaldan azad olunan ərazilərimizin bərpa və yenidən qurulması öz prioritetliyini qorumaqla yanaşı, 2026-cı ilin sonunadək Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə 140 min vətəndaşımızın məskunlaşması gözlənilir. Bu, Qarabağ iqtisadiyyatının yenidən formalaşması və reintegrasiyası deməkdir. Bu ərazilərimiz Azərbaycan üçün 10 milyard manatdan artıq yeni dəyər formalaşdırı biləcək. Bu kontekstdən Qarabağ yeni dövrdə Azərbaycanın iqtisadi inkişafının yeni drayverlərindən birinə çevriləcək”.

Millət vəkili fikrincə, yeni dövrdə sosial təminat tədbirlərinin gücləndirilməsi özünü əmək haqqı və pensiya artımında da göstərəcək: “Azərbaycan Prezidenti son 20 ildə iqtisadi və sosial göstəricilərdəki artımları qeyd etməklə yanaşı, bu sahədə işlərin daha da genişləndiriləcəyini bildirdi. Bu o deməkdir ki, yeni mərhələdə sosial təminat tədbirləri ünvanlılığı ilə seçilməklə yanaşı, həssas qrupların daha yaxından müdafiəsinə imkan yaradacaq. Bütövlükdə, Azərbaycan yeni mərhələyə qədəm qoyur. Bu, yeni inkişaf dövrü olacaq”.

İqtisadçı-ekspert Elman Sadıqovun fikrincə, ölkə Prezidentinin andıçmə mərasimindəki çıxışında verdiyi əsas mesajlardan biri bu idi ki, biz iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirməliyik: “Biz danışıqlar yolu ilə işğal olunmuş ərazilərimizin geri qaytarılmasının mümkün olmayacağını gördükdə müharibə variantını düşünməyə başladım. Müharibənin də köhnə yanaşmalarla aparılmasının ciddi risklər, itkilərlə nəticələnəcəyi test edildi, hesablamalar aparılaraq yeni yanaşmalar (texnologiyaların tətbiqi və sair) tətbiq edilməklə müvəffəqiyyətli bir şəkildə işğal olunmuş ərazilərimizi geri qaytardıq. Hamımız etiraf edirik ki, bugünkü vəziyyəti (ərazi bütövlüyü bərpa olunmuş Azərbaycan) 2020-ci il sentyabrın 26-da (II Qarabağ müharibəsi başlamazdan bir gün əvvəl) xəyalımızda belə canlandırmada çətinlik çəkirdik. İqtisadiyyatda da eyni vəziyyətdir. Güclü iqtisadiyyat güclü dövlət, güclü ordu, rifah, yəni əslində hər şey deməkdir. Bunun üçün də biz Qarabağ məsələsində tətbiq etdiyimiz tamamilə yeni yanaşmalar tətbiq edəcəyik. Burada yeni düşüncə tərz, fərqli yanaşma, məsələlərin köklü qoyuluşu əsas prioritet məsələlərdəndir”.

Ekspert bildirir ki, növbəti illərdə həll oluna- caq bir çox məsələlər var: “Dövlət müəssisələrinin rentabellə işləməsi, qurumlararası borcların bağlanması, Ələt Azad İqtisadi Zonasının səmərəli bir şəkildə fəaliyyətə başlaması, Qarabağdakı infrastruktur layihələrindən özəl sektorun genişlənməsinə keçid və sair. Düşünürəm ki, bir neçə önəmli və fundamental məsələyə yeni baxışların da formalaşacağı gözlənilir. Əvvəla, öncəki ilin büdcə xərcləmələrinin növbəti ilin büdcə gəlirlərində geri dönüş effektinin hesablanması və bu effektin artırılması üçün tədbirlərin görülməsi. Bu məsələnin ilbəil effektiv həlli Neft Fondundan büdcəyə transfertin il-

bəil bir neçə faiz (ilk illərdə 3-5 faiz, növbəti illərdə kumulativ təsirini də nəzərə alaraq 7-8 faiz azalma mümkündür. Nəzərə alaq ki, bu azalma ilk baxışda az görünə bilər. Lakin bu azalmanın ilbəil artan büdcə xərcləri, nəticədə böyüyən büdcə fonunda çox böyük olduğu aydın olur) azalması önəmli və əsas prioritet məsələlərdən biridir.

İkincisi, ixrac, ixraca yanaşma tərz və artırılmasına yeni fundamental yanaşmaların olacağı gözlənilir.

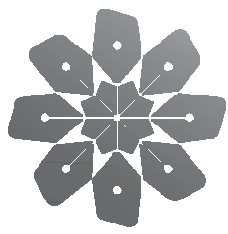
Biz aydınlaşdırmalıyıq ki, gömrük fiskal siyasətin tərkibində qalmalıdır, yoxsa fərqli yanaşma və siyasət müəyyən olunacaq?

Üçüncüsü, kənd təsərrüfatı sahəsində kiçik təsərrüfatların önəmi, kənd təsərrüfatı təyinatlı hər bir hektar torpağın iqtisadi dəyəri və onun artırılmasına yeni yanaşmanın olacağı gözlənilir.

Hazırda taxıl məsələsində dünyanı gözləyən təhlükənin müəyyən edilməsi və nəzərə alınması gözlənilir (yəni anbarlarda yığılıb qalmış ucuz Rusiya və Ukrayna taxılı həm MDB, həm də Avropa ölkələrinin fermerlərinin taxıl satışlarına ciddi mənfi təsir edir. Bu mənfi təsir növbəti illərin taxıl əkinlərində özünü göstərsə, bir neçə mənfi və arzu olunmayan təsirlərini təsəvvür etmək çətin deyil).

Fikrimcə, istehsal və istehsalda idxalın payının azaldılmasına yeni yanaşma və baxışın olacağı, brend məhsulların yaranması üçün fundamental addımların atılacağı və yeni yanaşmaların formalaşacağı, holdinqlərin böyüməsi və genişlənməsi, lakin bununla belə, kiçik və orta sahibkarlığın genişlənməsinə təkan verəcək peyk şirkətlərin formalaşması və inkişafı istiqamətində ciddi təhlillər olacağı və addımların atılacağı gözlənilir”.

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Məsəvat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Xəbər verildiyi kimi, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası, yəni COP 29 bu il Azərbaycanda keçiriləcək. COP 29 konfransına ev sahibliyi Azərbaycan üçün 2024-cü ilin ən mühüm hadisəsi və ölkənin yaşıllıq iqtisadiyyata keçid strategiyasının məntiqi davamı kimi qiymətləndirmək olar. Bu missiyaya uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2024-cü il Azərbaycanda "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Bununla yanaşı, Prezident ölkəmizin işğaldan azad edilmiş torpaqlarını "Yaşıl enerji" zonası elan edib və 2022-2026-cı illər üzrə tədbirlər planı təsdiqlənib. Bu ərazilərin 2050-ci ilədək "Netto sıfır emissiya" zonasına çevrilməsi nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyev fevralın 14-də Milli Məclisdə keçirilən andıçmə mərasimində də bu məsələyə xüsusi nəzər salıb: "Digər vacib vəzifələrdən biri bərpaolunan enerji ilə bağlıdır. Burada da biz ön sıralardayıq, artıq işlərə start verildi. Bizim planımıza görə, 2030-cu ilin sonuna qədər Azərbaycanda 5 min meqavata yaxın bərpaolunan enerji növləri, yeni enerji növləri yaradılmalıdır, əsasən günəş, külək və hidro - su elektrik stansiyaları. Dediym rəqəm tam realdır, bu, artıq imzalanmış kontraktlar əsasında olacaqdır. Niyət protokolları isə daha böyük rəqəm haqqında bəhs edir, təqribən 10 min meqavat. Beləliklə, biz böyük həcmdə təbii qazımızı ixrac edə biləcəyik, ona qənaət olunacaq. Elektrik enerjisinin böyük hissəsi bərpaolunan enerji hesabına istehsal ediləcək. Biz iqlim dəyişikliyi məsələlərinə də öz töhfəmizi vermiş olacağıq, xüsusilə nəzərə alsaq ki, Azərbaycan bu il COP29-a - dünya miqyasında

ən böyük beynəlxalq konfransa ev sahibliyi edəcək. Ona görə bərpaolunan enerji növləri ilə bağlı bizim hədəflərimiz ayındır. Onu da bildirməliyəm ki, bütün bu layihələr xarici investorlar tərəfindən icra edilir və ediləcək. Əgər belə demək mümkündürsə, biz indi xarici investorların rəqabət prosesini də görürük. Çünki o qədər çox ölkə Azərbaycanda bu sahəyə vəsait qoymaq istəyir ki, bizim bu qədər imkanımız hələ ki yoxdur. Halbuki Dünya Bankının qolu olan Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası təkcə dənizdə külək potensialımızı 157 min meqavat səviyyəsində təsbit edib".

Bəs görəsən, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin ölkəmizdə keçirilməsi regionlara öz təsirini necə göstərəcək? "Yaşıl enerji" ilə bağlı regionlarda nə kimi işlər görülür?

**İqtisadçı millət vəkili
Azər Badamov mövzu ilə
bağlı "Yeni Müsavat"a dedi
ki, COP 29 Beynəlxalq
Konfransı global əhəmiy-**

Regionların inkişafı

ÜSAVAT
N 30 (8403) 16 fevral 2024

Bölgələrin inkişafına verilən yeni vədlər...

Azər Badamov: "Bərpaolunan enerji mənbələrinin yaradılması həm regionların, həm də ölkə iqtisadiyyatının inkişafına yeni impuls verəcək"

Yətlı bir tədbirdir: "Bu tədbirə ev sahibliyi etməyimiz ilk növbədə ölkəmizin beynəlxalq arenada olan nüfuzunun göstəricidir. Bu gün dünyada baş verən global proseslərə qarşı mübarizəyə könüllü şəkilə qoşulmuş Azərbaycan Respublikası var. Ölkəmiz hər zaman dünyanı narahat edən məsələlərin aradan qaldırılması üçün öz üzərinə könnüllü öhdəliklər götürməklə bu problemlərin həll olunmasına öz töhfəsini verir. O cümlədən 2030-cu ilə qədər ölkəmiz 5 min meqavatt enerjisi-

n istehsalını bərpa olunan enerji resurslarının üzərinə keçirməməsini hədəfləyib.

COP 29-un ölkəmizdə keçirilməsi bərpaolunan enerji potensialının reallaşdırılmasına öz töhfəsini verəcək. Bu gün ölkəmizin bərpaolunan enerji potensialı sahəsinə investisiyalar yatırmaq istəyən şirkətlərin sayı günü-gündən artır. Deyə bilərəm ki, bu sahə üzrə investisiyaların yatırılmasına bir rəqabətlik mühiti yaranıb. Hesablamalara görə, ölkəmiz 200 Qıqavat bərpaolunan enerji pötensialına malikdir.

Bu enerji potensialının 157 Qıqavatı dənizdə, qalan hissəsi isə quruda dəyərləndirilib. Quruda dəyərləndirilən bərpaolunan enerji potensialı əsasən regionların payına düşür. Artıq bərpaolunan enerji potensialının mövcud əraziləri üzrə xəritəsi tərtib olunub. Bu gün Qaradağda böyük günəş elektrik stansiyası istifadəyə verilib. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə günəş və külək stansiyalarının tikintisi ilə bağlı işlər davam etdirilir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə kiçik hidroelektrik stansiyaların bərpası

prosesi sürətlə davam etdirilir. Digər regionlarda da hidro, külək və günəş elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlı işlər görülməkdədir. Bu, ilk növbədə ekoloji təmiz enerjisinin istehsalı deməkdir. Digər tərəfdən də yeni iş yerlərinin açılması deməkdir. Hər bir bərpaolunan enerji stansiyasının tikintisi həyata keçirən ərazidə yeni infrastruktur yaradılır. Bu infrastruktur eyni zamanda o ərazidə yaşayan insanların rahat yaşayışına xidmət edəcək. Digər tərəfdən, açılan hər bir yeni müəssisə vergi ödəyicisi olur və həmin regionun büdcəsinə vəsaitlər ödəyəcək. Bu baxımdan bərpaolunan enerji mənbələrinin regionlarda inşası o regionların iqtisadiyyatına da müsbət təsir göstərəcək. Bərpaolunan enerjinin istehsalının artması həm də ümumi ölkə iqtisadiyyatının artmasına töhfə verir. Belə ki, bərpaolunan enerjinin istehsalı artdıqca onun ixracı da artacaq. Bu da ölkəmizə yeni mənbələrdən valyuta daxil olmasına yol açacaq. Beləliklə, deyə bilərəm ki, bərpaolunan enerji mənbələrinin yaradılması həm regionların, həm də ölkə iqtisadiyyatının inkişafına yeni impuls verəcək".

Azərbaycan Respublikasının Mədianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

"Avtomobilin hissələrini satmaq utilizasiyadan daha sərfəlidir" - ekspert

"Bu gün bazarda 1050 manatdan baha satıla bilən avtomobillərin utilizasiya proqramına cəlb edilməsi çox çətin olacaq. Çünki utilizasiya üçün ödənilən məbləğ azdır. Bu qiymət insanları qane etmir. Belə olan halda avtomobillərin ehtiyat hissələrini çıxararaq satmaq utilizasiyaya verməkdən daha sərfəlidir. Böyük ehtimal ki, insanlar bu yola əl atacaq".

Bunu iqtisadçı Natiq Cəfəri Bakupost.az-a bildirib. Onun dediyinə görə, Azərbaycanda avtomobil parkının 60 faizini 20 yaşdan köhnə avtomobillər təşkil edir. Hazırda paytaxtda cərimə meydançalarında ələ avtomobillər var ki, onların duracağı haqqı utilizasiya üçün ödəniləcək məbləğdən bahadır: "Belə olan halda onları dayanacaqdan çıxarmaq avtomobil sahibinə sərf etməyəcək. Yaxud cəriməsi avtomobilin qiymətindən baha olan avtomobillər var ki, sahiblərinin həmin avtomobillərlə maraqlanacağı inandırıcı görünür. Buna görə də hökumət tərəfindən müəyyən güzəştlər edilməlidir. Əks halda, bir sıra çətinliklər yaranacaq".

Banklar kreditləri vaxtından əvvəl geri götürürmür?

Maliyyə sıxıntılarını həll etmək istəyənlər banka müraciət edir. Bankdan kredit götürən şəxsin tək istəyi tez bir müddətdə götürdüyü vəsaiti geri qaytarmaqdır. Kredit götürən şəxslər əllərinə düşən əlavə vəsaiti belə banka ödəməsinə yönəldir ki, borcu azalsın.

Kredit ödənişini vaxtında edə bilməyən şəxslərin cərimələnməsi hər kəsə məlumdur. Amma vaxtından tez ödəniş edən vətəndaşın bank tərəfindən cərimə olunması və ya bütün faizlərin ödənilməsinin tələb edilməsi eşidənləri şoka salır. Müqavilədə göstərilən müddətdən tez borcun qaytarılmasına baxmayaraq, hesablanan faizlər borcalandan tam məbləğdə alınır. Bu cür tələblər kredit verənlərə əlavə qazanc gətirsə də kredit götürənlərdə ciddi narazılıq yaradır.

İqtisadçı ekspert Kamran Məmmədli "Bakı-Xəbər"ə şərhində bildirdi ki, bankın vaxtından

dan tez ödənişə görə müştəridən əlavə faiz məbləği tələb etməsi qanunsuzdur: "Bankın vaxtından tez ödəniş edən şəxsdən bütün faizlərin ödənilməsinə tələb etməyə ixtiyarı yoxdur. Bankın vaxtından əvvəl ödəniş edən şəxsi mükafatlandırmaq əvəzinə onu cərimə-

dan tez ödənişə görə müştəridən əlavə faiz məbləği tələb etməsi qanunsuzdur: "Bankın vaxtından tez ödəniş edən şəxsdən bütün faizlərin ödənilməsinə tələb etməyə ixtiyarı yoxdur. Bankın vaxtından əvvəl ödəniş edən şəxsi mükafatlandırmaq əvəzinə onu cərimə-

ləməsi qanunsuzdur. Bununla bağlı müştəri məhkəməyə müraciət edə bilər. Aidiyyəti qurumlar bu məsələyə biganə yanaşmamalıdır. Məlumat üçün deyim ki, Azərbaycan qanunvericiliyində vətəndaşı vaxtından əvvəl ödəniş etməyə görə cərimələmək nəzərdə tutulmur. Bir tək sahibkarlar və ya iri kommersiya şirkəti ilə imzalanan müqavilədə bu hal göstərilə bilər. Həmin müqavilədə qeyd olunur ki, sahibkar vaxtından əvvəl ödəniş etsə, filan məbləğdə cərimə olunacaq. Ancaq sırayı vətəndaşa bu hal nəzərdə tutulmur".

Həmsöhbətimiz onu da əlavə etdi ki, bank müştərinin krediti vaxtından əvvəl ödəməsinə qadağa qoya bilməz, lakin bəzi istisnalar tətbiq edə bilər: "Problem ondan ibarətdir ki, müştərinin krediti vaxtından əvvəl ödəməsi bankın vəsaitləri yerləşdirmə üzrə planlaşdırma prosesini pozur və o, əldə edilən pulları səmərəli yerləşdirə bilmir".

MUSAVAT

Son səhifə

N 30 (8403) 16 fevral 2024

Əsrlərlə xarab olmayan yumurta alimləri heyratə gətirdi

Britaniyanın Eyslberi şəhərində qazıntılar zamanı tədqiqatçılar yaşı 1700 il olan toyuq yumurtası aşkar ediblər. Üçölçülü təsvirlər yaratmağa imkan verən mikrokompüterli tomoqrafiya üsulundan istifadə etməklə arasdırma aparılıb və yumurtanın hələ də həm sarısının, həm də ağının qorunduğu müəyyən edilib.

"Yumurtanın hələ də orijinal tərkibini saxlaması tamamilə inanılmazdır. Biz tərkibini görəndə heyratə gəldik", - deyə Oksford Arxeologiya layihəsindən Edvard Biddul qeyd edib. Alimlər hesab edirlər ki, yumurta romalıların dəfn mərasimində ayının bir hissəsi kimi su çuxuruna atılıb.

Yumurta hazırda Eyslberidəki "Discover Bucks" muzeyində saxlanılır.

Gündə necə dilim çörək yeməliyik?

Sağlam insanın gündəlik çörək norması 2-3 dilimdir. Bir şortla ki, çörək tam taxıldan, kəpəki və faydalı qatqılı olsun.

Milli.Az.Medicina.az-a istinadən xəbər verir ki, həkim, immunoloq Marina Apletayeva kimlərə ağ çörəyin tamamilə qadağan oluna biləcəyini açıqlayıb.

"Əgər insanda piylənmə, insulindən, şəkərli diabet varsa, ağ çörək, ümumiyyətlə, emal edilmiş undan imtina etməlidir. Kəpəli çörək isə mədə-bağırsaq xəstəliyi olanlara olmaz. Tam taxıldan, denəli çörək istənilən insan, istənilən xəstəlikdə yeyilə bilər. Amma bu çörəyi də sulkada 3 dilimdən çox yeməyin.

Hər faydalı çörək hər orqanizmə üçün uyğun olmaya bilər. Çörək rasionda digər faydalı maddələrlə balanslaşdırılmalıdır. Çörəyə müxtəlif tumlar, qoz qatmaq mümkündür. Bu, əlavə olaraq, çörəyin yağlılıq və vitaminini artıracaq. Amma çörəyə müxtəlif əlavələr edəndə mütləq həkimlə məsləhətləşin.

Çörəyə nə qata bilərsiniz:

- Kətan toxumu - "Omega 3", lif və linolin turşusu ilə zəngindir;
- Balqabaq tumu - maqniy, dəmir və s. zəngindir;
- Günəbaxan tumu - maqniy, E vitamini;
- Qoz, badam, fındıq - çörəyə fərqli dad verir.
- Qlüten həssaslığı olanlar qlütensiz undan istifadə etsin", - o qeyd edib.

Gəlindən qeyri-adi hərəkət: qonaqlar pul vermədiyi üçün...

ABS-da qonaqlar 1500 dollar (2550 manat - red.) ödəməkdən imtina etdikləri üçün gəlin toyunu ləğv edib. Qadının sözlərinə görə, o, dostlarından və ailəsindən belə bir hərəkət gözləmir.

miş. Syuzan adlı qadın bildirib ki, qonaqlar bayramdan bir neçə gün əvvəl ona toyda iştirak üçün pul verməyəcəklərini deyiblər. Bundan sonra Syuzan ailəsinə və dostlarına bayramı

korlamaqda günahlandırılıb və toyu ləğv edib. Bundan əlavə, nişanlısı ilə də ayrılıb.

Syuzan əlavə edib ki, özü bilərəkdən qonaqlardan pul istəyib. O qeyd edib ki, bu vəsait ziyafətin ödənilməsinə sərf olunacaqmış. "Müvafiq pul vəsaiti olmadan xəyal etdiyimiz toyu necə keçirə bilərdik?", - deyə qadın təəccüblə bildirib.

Android cihazlarında təhlükəli viruslar aşkarlandı

Kibertəhlükəsizlik üzrə mütəxəssisləri XLoader adlı Android virusun daha təkmilləşdirilmiş təhlükəli versiyasını aşkar ediblər. Virusun təkmilləşdirilmiş versiyası daxil olduğu cihazda istifadəçinin heç bir əməliyyatına ehtiyac duymadan avtomatik şəkildə işə düşə bilər. XLoader adlı viruslar sinfi 2015-ci ildən mövcuddur və onlar Røaming Mantis adlı haker qruplaşması tərəfindən hazırlanır. Virusun yeni təkmilləşdirilmiş versiyası əvvəlki versiyalar kimi mətnli mesajlar üzərindən yayılır. Bu cür mesajlarda zərərli program təminatının yüklənməsinə şərait yaradan link yerləşir. Bu cür linklə klikləyəndən sonra istifadəçiye Google Chrome brauzerinin quraşdırılması təklif edilir.

Virusun daha əvvəlki versiyalarında brauzerə daxil olmaq şərt idisə, indi brauzerin, sadəcə olaraq, quraşdırılması kifayət edir. Brauzer cihazda quraşdırıldıqdan sonra onun tərkibindəki zərərli program təminatı fon rejimində çalışmağa başlayır. Özünü Google Chrome kimi maskalayan virus istifadəçidən bezi əməliyyatların yerinə yetirilməsi üçün icazələr istəyir. Onların arasında mesajların mübadiləsi üçün nəzərdə tutulmuş messengerin quraşdırılması da var. İstifadəçidən lazımi icazələrin əldə edildikdən sonra XLoader ona müxtəlif fişinq (phishing) təbiiqləri sergiləməyə başlayır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ən qısa müddətli müharibə 1896-cı ildə Britaniya ilə Zanzibar arasında baş verib. Bu müharibə cəmi 38 dəqiqə çəkib.
- * Əhalisinin heyratəməz çoxluğuna baxmayaraq Çində cəmi 200 soyad mövcuddur.
- * Qədim Romada cərrahiyyə əməliyyatı zamanı xəstə öldürülsə, həkimin əlləri kəsilirdi.
- * Las-Veqasın kazinolarında divarda saat yoxdur.
- * Alyaskanın bayrağı 1926-cı ildə rus-isveç əsilli 13 yaşlı Benni Benson tərəfindən hazırlanıb.
- * Kapitan Kuk Antarktidadan başqa ayağı bütün materiklərə dəyən yeganə insandır.
- * Siçovul dəvədən daha çox susuz qala bilər.
- * Nil çayı tarixi boyu 2 dəfə donub - IX və XI əsrlərdə.
- * Köpək balığının qarında olan balalardan ən güclüsü digərlərini yeyir və tək dünyaya gəlir.
- * Eskimosların dilində qar mənasını verən 20-dən çox söz var.
- * Dünyanın nüvəsi ən azı günəş qədər istidir.
- * Böyüklük olaraq 1,3 milyon ədəd dünya bir araya gəlsə bir Günəş boyda olar.
- * Dünyanın bu başından o biri başına tullanmaq lazım gələrsə, bu siçrayış 42 dəqiqə vaxt aparar.
- * Yer kürəsi əhalisinin yarısı qan yalnız şəkillərdə görünür.
- * Çində müəllimlər məktəbdə uşaqlara yatmağa 20 dəqiqə vaxt verirlər.
- * Hər 5 nəfərdən 2-si sevdikləri ilə evlənin.
- * Mütəmadi olaraq hansısa qaydaya 21 gün əməl etsəniz bu sizin üçün vərdişə çevriləcək.
- * Aktrisa Sirlı Henderson "Harri Potter" filmində 13 yaşlı ağılayan qız Mirrl rolunu oynayıb. Bu zaman onun 40 yaşı olub.
- * Çarlı Çaplinin bənzərləri yarışmasında Çaplin özü 3-cü yeri tutub.
- * Koala gün ərzində 18-22 saat yatır.
- * Plutonun sahəsi Rusiyanın sahəsindən kiçikdir.
- * Dələlər də pişiklər kimi miyoldayırlar.
- * 1-3 yaşlı uşaqlar göz yaşını olmadan ağlayırlar.
- * Kolibri geriye uçağa bacaran yeganə quşdur.
- * Con Rokfeller 100 milyon pul qazanmaq və 100 yaşında ölmək istəyirdi. O, 192 milyon pul qazanıb, 97 yaşında ölüb.
- * Tokioda zooparkdakı heyvanların insanlardan dincləməsi üçün zoopark ildə 2 ay bağlanır.
- * Körpələr gündə 400 dəfə, böyüklər isə 15 dəfə gülməyəyirlər.

Düzgün bişirilməmiş toyuq ətinin ziyanı

Zəhərlənmənin qarşısını almaq üçün istehlak edilməzdən əvvəl toyuq əti tam termiki emala məruz qalmalıdır. Bu barədə rusiyalı diyetoloq, tibb elmləri namizədi Yelena Solomatina danışır. "Məsələn, qril üsulu ilə bişirilmiş toyuq və ya toyuq kababında ətin bəzi hissələri bişməyə bilər və bəzən bu, zəhərlənməyə səbəb ola bilər. Bu mənada toyuğun ən təhlükəli yeri quyruq hissəsidir. Əgər tam termiki emala məruz qalmazsa, onun tərkibində yüksək konsentrasiyada salmonella ola bilər", - deyərək xəbərdarlıq edib. O vurğulayıb ki, belə toyuq ətində bağırsaq çöpləri də ola bilər.

Solomatina həmçinin toyuq dərisinin tərkibində yüksək miqdarda zərərli yağ olduğuna görə onu yeməyi məsləhət görüb. Həkim toyuq ıçalatı və ayaqlarını istehlak edərkən də ehtiyatlı olmağı tövsiyə edib.

"İçalat salmonellyozun inkişaf etdiyi yer ola bilər. Toyuğun ayağında və pulcuqlarında isə tez-tez çirk yığılır. Həddindən artıq yemlənən toyuqların qaraciyəri isə xolesterol mənbəyi ola bilər", - deyərək diyetoloq vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500